Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

..эмнай 1921 оной ..брини 21-һээ гарана | № 142 (16365) | 1983 оной июниин 19, воскресени | Сэн 3 мүнгэн.

СССР-эй арбадахи зарлалай Верховно Соведэй наймадахи сесси

СОВЕТ ХҮНЭЙ АША ТУҺАДА

..алан тайбанаар ажа..а гэһэн совет арадай хү..рмэлзэл тэдэнэй зохёон ..улхы ажалда тодорхой..бэелүүлэгдэнэ. Амгалан ..н ажабайдалай үнэ сэн..мэдэхэ байһан дээрэһээ .. арад юрэ тэрэнние ..лдэг бэшэ, харин хүг.. дэбжэлтын ба улас..дын аюулгүй байдалай .. тулгуури болохо Эхэ ..нгоо хүсэ шадалые .. үдэртэ эсэшэ суса..өөр бэхижүүлдэг бай..

..СС-эй ЦК-гай июниин ..м оронойнмнай саашан..экономическа ба соци.. хүгжэлтэдэ шэнэ түл..үгөө гэжэ СССР-эй ..вно Соведэй наймадахи .. дээрэ үгэ хэлэһэн де..ууд тэмдэглэбэ. Пар..үзэл сурталай, ниитэ..ическэ хүдэлмэриин гол .. асуудалнуудаар тэ..шиидхэбэринүүд. нү..Ю. В. Андроповой хэ.. үгэ соохи программна ..зүбшэлнүүд, тобшо..уд хүгжэлтэ түгэс со.. общественые түсэбэй ..али бүхы талаарнь ..уулан һайжаруулгын .. түсэбүүдые тодорхойл.. Пленум хүдэлмэришэн .. үүсхэл эдэбхиие саа.. хүгжөөхэ, үйлэдбэ..хүтэлбэрилгэдэ тэрэнэй.. дээшэлүүлхэ, совет ..н бүхэндэ оронойнгоо .. эрхэтэ эзэнэй мэдэрэ..хүмүүжүүлхэ талаар ..иллион коммунистнуу..партийнабэшэ хүнүүдые ..эн табяа. Сесси дээрэ .. хэлсэгдэһэн ажалша ..тивүүд тухай Хуулиин .. энэ замда шэнэ арга ..жонуудые нээнэ.

..озай Соведэй ба На..ьностьнуудай Соведэй ..н заседани июниин 17-..өөнэй 10 сагта Крем.. Ехэ ордон соо эхилбэ. ..ад Ю. В. Андропов, .. Алиев, М. С. Горбачев, В. В. Гришин, А. А. Громыко, Д. А. Кунаев, Г. В. Романов, Н. А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, К. У. Черненко, В. В. Щербицкий, В. И. Воротников, П. Н. Демичев, В. И. Долгих, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, Ш. Р. Рашидов, М. С. Соломенцев, Э. А. Шеварднадзе, М. В. Зимянин, И. В. Капитонов, К. В. Русаков, Н. И. Рыжков гэгшэдэй ерэжэ һуухадань, депутадууд болон айлшад нэрьемэ, удаан үргэлжэлһэн альга ташалгаар угтаа.

Союзай Соведэй түрүүлэгшэ **А. П. Шитиков** Мосметростройн барилга-хабсаралгын управлениин (Москва хото) проходчигуудай бригадир депутат **А. С. Сухановта** үгэ үгтэбэ.

Парти болон арадай түсэбүүдые бодото дээрэнь бэелүүлгын гол түлэб ажалшан бүхэнһөө, ажалша коллектив бүхэнһөө, үйлэдбэриин хэрэгүүдтэ тэдэнэй эдэбхитэйгээр хабаадалгаһаа дулдыдадаг байна гэжэ бидэ, хүдэлмэришэд, һайн ойлгонобди гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлээ.

Ажалша коллективүүд тухай предприятинуудые, эмхи зургаануудые, организацинуудые хүтэлбэрилгэдэ тэдэнэй үүргые дээшэлүүлхэ тухай Хуулиин проектые москвагайхид, бүхы совет хүнүүдтэл адли, ехэ халуунаар угтаһан байна. Шэнэ Хуули хадаа социалис демократиие хүгжөөхэ, ажалшадай үйлэдбэриин ба социально-политическэ эдэбхи үүсхэлые дээшэлүүлхэ тухайда парти болон гүрэнэй саг үргэлжэ хандуулдаг анхарал оролдолгын гэршэ жэшээ болоно гэжэ ниислэлэй ажалшад — хүдэлмэришэд, алба хаагшад, ветеранууд болон залуушуул — тоолоно.

Энэ документые баталан абалга гүрэнэй ба ниитын хэрэгүүдые хүтэлбэрилгэдэ, журам болон эмхидхэлые бэхижүүлгэдэ олониитэ ажалшадай зохёохы эдэбхи хэшээлые дээшэлүүлгын асуудалнуудаар нүхэр Ю. В. Андроповой хэлэһэн үгэнүүд соо табигдаһан зорилгонуудые бэелүүлгэдэ шухала шата болохо байна гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ.

Бүхы барилганууд дээрэ эмхитэйгээр ябуулагдажа байһан габшагай хүдэлмэри хадаа хүнүүдэй аша туһа тухай парти болон гүрэнэй анхарал оролдолгодо метро барилгашадай үгэһэн харюу болоно. Оронойнмнай, тэрэнэй ажалшан бүхэнэй аша туһада харюусаха ажалша коллективүүд тухай Хуулиие баталан абаха дурадхал депутат оруулһан байгаа.

Ажалша коллектив общественын политическэ байгуулалтын шухала шата, тэрэнэй социальна гол үүр болоно гэжэ хууляар соносхогдожо, үргэн ехэ эрхэнүүдтэй, этигэмжэ түлөөлэлгэнүүдтэй болобо гэжэ Казахай ССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ депутат **Б. А. Ашимов** хэлэбэ. Энэ тон зүб.

Республика доторнай проектые зүбшэн хэлсэлгэ үргэнөөр, эмхитэйгээр үнгэргэгдөө гэжэ тэрэ үгэеэ үргэлжэлүүлбэ. Хүнүүд гансал туйлаһан амжалтануудай тухайгаа сэхэ руунь хэлсээ бэшэ, харин ажахые эрхилэлгын гуримые нарижуулан һайжаруулха, арга нөөсэнүүдые бүри гүйсэд дүүрэнээр хэрэглэхэ харгы замууд тухайда гол анхаралаа хандуулһан байна. Зүбшэн хэлсэлгын үедэ үйлэдбэриин гурим журамые саашадань бэхижүүлгын, ажахын холбооое али бүхы талаарнь бэхижүүлгын, продукци худалдаха талаар договороор хараалагдаһан уялгануудаа дүүргэлгэдэ коллективүүдэй харюусалгые дээшэлүүлхэ асуудалнуудта онсо анхаралаа хандуулһан байгаабди. Бүхы дурадхалнууд согсологдоо.

Республикын партийна, совет ба ажахын организаци, ниитын эмхинүүд хараалһан уялга түсэбүүдые бэелүүлгэдэ, хүнүүдэй үйлэдбэриин ба ниитын-политическэ эдэбхи үүсхэлые хүгжөөлгэдэ ажалша коллективүүдэй үүргые саашадаашье али бүхы талаарнь дээшэлүүлхэ байна гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ.

СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ баталагдан абтаһан Советскэ Союзай уласхоорондын байдал ба гадаадын политика тухай СССР-эй Верховно Соведэй тогтоолые арад зон нэгэн дуугаар һайшааха юм гээд найдажа байһанаа Украинын Компартиин ЦК-гай секретарь депутат **Б. В. Качура** мэдүүлээ. Түби дэлхэй дээрэхи байдалай түни түбшэн бэшэ байха үедэ эб найрамдалта уряа Москваһаа дахинаа соностобо. Ерээдүйдэ гансал социализмын хүн түрэлтэндэ гэрэлтэ һайхан байдал хангаха, эб найрамдалые аршалан хамгаалжа болохо байһан этигэл найдал олгохо байһандань омогорхонобди.

Амгалан тайбан ерээдүй байдал гол түлэб бидэнэй ажалһаа дулдыдаха юм гэжэ совет Украинын хүдэлмэришэд, колхознигууд, интеллигенци һайн ойлгоно гэжэ үгэ хэлэгшэ мэдүүлбэ. Предприяти, нэгэдэл, колхоз, совхоз бүхэнэй бии байгаа арга нөөсэнүүдые бүрин хүсэдөөр хэрэглэхэ, ажахые эрхилэлгын ба хүтэлбэрилгын бүхы шатануудта эмхидхэл дээшэлүүлхэ, гүрэнэй урда уялгануудаа дүүргэхэ талаар мэргэжэлтэдэй харюусалгые дээшэлүүлхэ гээшэ мүнөө гол зорилгомнай болоно гэжэ тоолонобди.

Эдэ болон бусад экономическа, социальна, политическэ-хүмүүжүүлгын зорилгонуудые шиидхэлгэдэ ажалша коллективүүд онсо үүргэ дүүргэхэ байна.

Хуулиин проект дотор үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ демократическа үүсхэлнүүдые хүгжөөхэ талаар түрүү коллективүүдэй дүй дүршэл нэбтэрүүлэн оруулагданхай, тиигэжэ тэрэнние бүгэдын заатагүй дүүргэхэ хэрэг болгоно гэжэ Грузиин ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ депутат **П. Г. Гилашвили** хэлэбэ. Энээниие Грузиин жэшээ дээрэ хаража болоно. Жэшээнь, эсэсэй үндэр үрэ дүнгүүдые туйлаха талаар хүн бүхэнэй ажалда хабаадалгын коэффициентые хэрэглэн, нэгэ нарядаар хүдэлхэ гээшэ тогтуурита ажал ябуулгада туһа хүргэнэ гэжэ Тбилисиин, Руставиин болон бусад городуудай ажалша коллективүүдэй дүй хүршэл үнэншэмөөр харуулна. Тиигэжэ тэрэ эдэбхи үүсхэл хүгжөөнэ, ажалай болон үйлэдбэриин журам эбдэлгэ бага болгоно.

Республика дотор ажалай эмхидхэлэй бригадна гурим нэбтэрүүлгын хэмжээнүүдые шүүмжэлхыгээр сэгнэхэдээ, жаяг журамай байдал шэнжэлхэдээ шэнэ Хуулиин дүримүүдые ажалша хүн бүхэнэй хэлбэришэгүйгөөр сахиха гээшэ шухала болоно гэжэ депутат онсолон тэмдэглээ.

Ажалша хүн тухай, тэрэнэй аша туһа болон дүрбэн тэгшээр хүгжэлгэ тухай анхарал оролдолгоһоо ондоо ехэ анхарал гэжэ КПСС-тэ, Совет гүрэндэ байхагүй гэжэ Туркменистанай Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь депутат **М. Г. Гапуров** хэлээ. Совет хүнүүд энэ анхарал оролдолгодонь габшагай хэрэгүүдээрээ, политическэ ба ажалай эдэбхи үүсхэлэй шэнэ дэбжэлтээр харюусадаг байна.

Туркмениин ажалшад гурбан жэлэй, бүхыдөө табан жэлэй түсэбүүдээ, үндэр социалис уялгануудаа дүүргэжэ байнхай гэжэ үгэ хэлэгшэ хөөрэбэ.

Хуулиин проектые бүгэдэ арадай зүбшэн хэлсэлгын үедэ совет хүнүүд үнэтэ олон дурадхалнуудые оруулаа. Дээдын эмхи зургаануудай шиидхэбэриһээ дулдыдаха дурадхалнууд тэдэнэй тоодо бии гэжэ депутат тэмдэглээ. Тэрэнэй жэшээ болгон, зарим тухэлэй материалнуудаар эмхи гуримтайгаар, һайнаар гүйсэд хангагдадаггүй дээрэһээ республикын барилгашад хэдэ хэдэн бэрхэшээлнүүдтэй ушардаг юм гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Социалис демократиие саашадань хүгжөөлгэдэ, совет общественын экономическа хүгжэлтые хурдадхалгада, манай Эхэ ороной хүсэ шадал бэхижүүлгэдэ Хуули тон ехэ удха шанартай гэжэ үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглээ.

КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшээр Юрий Владимирович Андроповые һунгалгые бүхы совет хүнүүд һайшаан дэмжэнэ гэжэ ССР Союзай 60 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Ураалай автомобильна заводой фрезеровщица **Н. А. Новоселова** бусад үгэ хэлэгшэдтэл адли, онсолон тэмдэглэһэн байна.

Ажалша коллективүүд тухай Хуули хадаа ажалша хүнүүд тушаа анхарал оролдолгоор нэбтэрэнхэй гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. Энэмнай манай, хүдэлмэришэнэй Хуули, тиимэһээ тэрээнэй ёһоор бидэ ажаһууха, ажаллаха ёһотойбди. Харин амжалтатай хүдэлмэриин зайлашагүй эрхэ нүхэсэл гэхэдэ, ажалай шанга журам, үйлэдбэри дээрэхи һайн гурим болоно. Тиигэжэ мүнөө Хуулиин ёһоор, залхуу зайгуулшадта тон шанга эрилтэ табижа болоно. Бригадануудай хүмүүжүүлхы үүргэ, тэрэнэй урда мүнөө нээгдэһэн шэнэ арга боломжонууд ту-

(Эхин. Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

АЖАЛША КОЛЛЕКТИВҮҮД ТУХАЙ, ПРЕДПРИЯТИНУУДЫЕ, ЭМХИ ЗУРГААНУУДЫЕ, ОРГАНИЗАЦИНУУДЫЕ ХҮТЭЛБЭРИЛГЭДЭ ТЭДЭНЭЙ ҮҮРГЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ ТУХАЙ

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо, депутат Г. А. АЛИЕВАЙ хэһэн элидхэл

Хуули хадаа политико-экономическа болон ..эна ехэ удха шанар..кумент мүн,—гэжэ нү.. А. Алиев хэлэбэ. Шэ..йгуулалтын ниитын ..үдэлмэридэ хамтаараа ..эрилгын ёһо гуримуу..лам үргэнөөр батадха..ай Ленинэй һанал бо.. тэрээн дотор бэе..дээ, социалис демокра..аашадань нарижуулха .. Коммунис партиин бо..гэдэ арадай Совет .. бэелүүлдэг хэлбэри..хараа шугам энээндэ ..а. Ажалша коллек..й үүргэ, зорилгонууд ..эрхэнүүд бүгэдэ арадай .. зүбшэн хэлсэгдэжэ. .. олонхидыень ажал..эһэдөө найруулаа һэн ..анад һананат. СССР-..ституциин зохихо дү..үйлнүүд тэдээн дотор ..йгоор хэрэглэгдэһэн .. СССР-тэ болон аха ..онуудта олдоһон ту.. дүршэл энэ Хуу..оект соо согсологдо..энь социалис общест..литическэ байгуулал..уд нарижуулагдажа ..й үнэншэмэ тодо гэр..ээ юм.

..Р-эй Верховно Сове.. сесси манай ажа..да онсо һуури эзэлхэ ..эрэ хадаа КПСС-эй .. Генеральна секретарь .. Андроповые СССР-эй ..но Соведэй Президиу..үүлэгшээр ехэ дэбжэл..һон байдалда нэгэн ..һунгаа. Энэ шиидхэ..анай ороной эгээл ..ша туһатай гүйсэд ..ажа, парти ба ара..адалые саашадань ..улхэ, Совет гүрэнэй ..бүүлгые нарижуулха, .. уласхоорондын нэрэ .. дээшэлүүлхэ хэрэг.. болохо юм.

..дэтэ Юрий Владими.. Коммунис партиин .. совет арадай танда .. дээдэ этигэл найда..зүүлһэнтэйнь дашаа..лан, Таниие үнэн зүр.. халуунаар амаршалаад, элүүр энхэ ябахыетнай, совет социалис гүрэнэй толгойлогшын тушаалда, олон талата Танай бүхы ажал ябуулгада ехэ амжалта туйлахыетнай хүсэхыем зүбшөөгыт гэжэ элидхэлшэ Ю. В. Андроповто хандан хэлэбэ.

Энэ сессиин бүхы хүдэлмэринь үсэгэлдэр ажалаа түгэсхэһэн КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумэй айхабтар ехэ, шиидхэхы нүлөөн доро үнгэржэ байна. Гүнзэгы тодо теоретическэ согсолол болон тобшололнуудаар нэбтэрэнги нүхэр Ю. В. Андроповой хэлэһэн программна үгэнь, Пленумэй абаһан шиидхэбэринүүд хадаа парти болон ороной ажал ябуулгын үндэһэн шухала асуудалнуудта Центральна Комитедэй, тэрэнэй Политбюрогой зохёохы ёһоор хандадагай элитэ үльгэр жэшээ мүн. Эдэ бүгэдэ манай ажал ябуулгын хожом холо хүрэтэр бэелүүлэгдэхэ гол хараа замуудые тодорхойлжо, бүхы коммунистнуудай, бүхы совет арадай зүрһөө халуунаар һайшаан дэмжэгдэхэ байһаниинь дамжаггүй.

Мүнөөдэр зүбшэн хэлсэгдэжэ байгаа Хуули партиин хараалһан зорилгонуудые амжалтатайгаар бэелүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэй туһа нэмэри болохо ёһотой. Совет хүн тухай оролдолго, мүн ажалша, ороной эзэн, коммунизмын түлөө тэмсэлшэ байһан тиимэ хүнэй эгээл эрхим һайнаар, эгээл үрэ ехэтэйгээр хамаг бэлиг шадабаряа харуулха эрхэ нүхэсэлнүүдые байгуулха тухай оролдолго тэрээн дотор харагдана.

Проект доторхи зүйлнүүд КПСС-эй XXVI съездын, ЦК-гай ноябриин (1982 он) Пленумэй заабаринуудтай, Совет Социалис Республикануудай Союзай 60 жэлэй ойтой дашарамдуулан, манай партиин зохёон найруулһан документнүүдтэй таһаршагүй нягта холбоотой. Хүгжэлтэ түгэс социализмын нарижуулан болбосоруулха гэһэн мүнөөнэй үе шатада парти болон арадай ажал ябуулгын гол зүйл бологшо ушар баримта энэ Хуули дотор эли тодоор харагдана. Энэ түүхэтэ зорилго дүүргэхэ хэрэгтэ бүхы ажал ябуулгаяа шэглүүлһэн ушар тус Хуулиин проектые зүбшэн хэлсэхэ үедэ үнэхөөрөө бүхы арадай зүрһөө үнэншэмэ тодоор дэмжэгдэһэн байна. Бүхэсоюзна шэнэ Хуули хадаа общественын ажабайдалай бүхы һалбаринуудта ажалша коллективүүдэй бүри ехэ үүргэ дүүргэдэг болохо ябадалда тон шухала алхам болоно үгэхэ юм гэжэ сэгнээд, совет хүнүүд тэрэнние нэгэн дуугаар һайшаагаа.

Өөрын политическэ гол хүсэн бологшо партийна организаци түрүүтэй ажалша коллектив бүхэнэй национальна баялигые улам ашаг үрэтэйгөөр арьбадхажа, совет хүнүүдэй һүүдал байдалые хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлхэ, бүгэдэ арадай гүрэниие батадхаха хэрэгтэ үнэтэ оруулалта хэхэ ябадалдань энэ Хуули бүхы хэмжээгээр туһалха юм. Эгээл энээндэ тэрэнэй гол удха шанар байна.

Ажалша коллективүүдэй үүргые дээшэлүүлхэ ябадал **совет хүнэй зохёохы** хаба **шадал болон арга боломжо**нуудые бүри дүүрэнээр дэлгэрэн хүгжөөхэ, манай социалис Эхэ ороние хүгжөөн һалбаруулха хэрэгтэ шэглүүлэгдэнхэй. Энээниие ажалшад КПСС-эй, тэрэнэй Центральна Комитедэй ажал ябуулгатай холбохо ёһоороо холбоно. Олониитэ зониие ушар ёһо мэдэнгээр түүхэтэ зохёохы ажал ябуулга эрхилхэ хэрэгтэ бодхоон зориг жуулха гэһэн һайн һайхан зорилгодо коммунистнуудай һанал бодолнууд болон ажал хэрэгынь зорюулагданхай гэжэ тэдэнэр харана.

Үйлэдбэриие хүтэлбэрилгэдэ демократическа шэнжэ шанарые улам ехээр нэбтэрүүлхэ тухай асуудал КПСС-эй Программын шэнэ редакци дотор нилээд ехэ һуури эзэлхэ ёһотой гэжэ нүхэр Ю. В. Андропов Пленум дээрэ онсо тэмдэглээ. Тиин манай гүрэнэй түүхэдэ эгээл түрүүшынхээ мүнөөдэр харагдажа байгаа ажалша коллективүүд тухай Хуули энэ шэглэлээр хэгдэһэн шухала алхам мүн.

Саашадань элидхэлшэ Хуулиин проектын гол удхые тодорхойлогшо үндэһэн зүйлнүүд дээрэ тогтожо хэлэбэ. Парти болбол хүгжэлтэ түгэс социализмын орьёлнуудта совет ороние хүргэбэ гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Энэ үедэ шэнэ байгуулалтын уг шэнжэһээнь дулдыдан гарадаг хамтаарга хүтэлбэрилэлгын ёһо гуримуудай үндэһөөр ниитын бүхы харилсаае шэнэдхэн хубилгаха хэрэг түгэсхэгдэжэ байна. Хамтаараа хүтэлбэрилгын агууехэ ёһо гуримые бэелүүлхэ үргэн дардам зам тиигэжэ нээгдэбэ гээшэ. Энэ хадаа манай ажабайдалай бүхы ёһо гуримые тодорхойлогшо шэнжэ болохо юм. Харин ажалша коллектив социалис общественын гол үүрынь болохо ёһотой гэжэ Хуулиин проект дотор бэшэтдэнхэй.

Манай партиин найруулһан эдэ зүйлнүүд тон шухала удха шанартай юм. Мүнөөнэй ниитын харилсаануудай дүршэлые согсолхо зуураа тэдэ социализм тухай марксистско-ленинскэ һургаалые баяжуулна. Үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүдэй ниитын зөөри байһан ушарай ажалые бүгэдэ ниитын, сүлөөтэ хэрэг болгохо ябадалтай таһаршагүй холбоотой байһыень харуулна. Социалис предприяти болон организацинуудта суг хамтадаа хэдэг ажал тэрэнэй гол түхэл маягынь болоно. Иимэ эрхэ байдалда ажалша коллектив манай общественын гол үүргэ болохо байна бшуу.

Энэ үнэхөөрөөшье тиимэ юм. Имагтал ажалша коллективүүдтэ материальна болон оюун ухаанай баялигууд байгуулагдадаг, ниитын хүгжэлтын бата бэхи үндэһэ һуурinь бологшо манай Эхэ ороной экономическа түгэс хүсэниинь бэхижүүлэгдэдэг шуу. Имагтал ажалша коллективүүдтэ манай түсэбүүд үдэр бүриин бодото байдал болон бэелдэг, хараалагдаһан зорилгонууд дүүргэгдэдэг. Имагтал ажалша коллективүүдтэ совет хүнүүд ажабайдалай ёһотой һургуули гарадаг, коммунизмые эдэбхитэй байгуулагшад гэжэ бэеэ харуулдаг.

Общественын гол үүр байһан **тула** ажалша коллектив **социализмын гол** шухала шэнжэнүүд болон булюу талануудые бэелүүлэн харуулдаг. Манай ажалша коллективүүд хадаа социальна уг шанараараа хүнүүдэй сүлөөтэ нэгэдэлнүүд мүн. Хүдэлмэришэд, колхознигууд, интеллигенци, элдэб национуудай үндэһэ яһатанай түлөөлэгшэд бусад коллективүүдтэй нягтаар харилсан, тэдээн дотор хамтаараа ажаллана. Нүхэдэй ёһоор харилсан ажаллаһанай, бэе бэедээ туһалалсалгын харилсаан эндэ хүнүүдэй хоорондо тогтоогдодог. Эндэ хүнүүд коллективэй бүхы гэшүүдэй ажана һайн байдалтай, бүхы общественын байдалтай өөрынгөө ажалай нягта холбоотойе гүнзэгыгөөр ойлгодог.

Капиталай засаг доро, капиталай аша туһада, ангиин хёмороонууд, мүлжэлтэ дарлалта болон хүниие даран һүнөөлгын, расова болон национальна тэгшэ бэшэ эрхэ байдалда оршодог капиталис предприятинуудтахи хүдэлмэрилэгшэдэй холбоонуудһаа социалис ажалша коллективүүд энэзгээр үндэһөөрөө илгарна.

Манай общественын улам нарижажа, жагсан болбосорһоной улам шэнэ шэнжэнүүдтэй болохо тумань ажалша коллективүүдшье улам хүгжэнэ. Тэдэнэй социальна түхэл шарай хубилна, хамтаараа ажаллалгын удха шанар улам баяжана, тэрэнэй материальна үндэһэ һууринь хүгжөөгдэнэ. Ажалшадай эрдэм һургуули болон культурно-техническэ хэмжээниинь дээшэлнэ. Элдэб ажалай шэнжэ шанарынь, хүдэлмэришэд, колхознигууд болон интеллигенциин аша туһа ба эрилтэ хэрэглэмжэнүүдынь улам ойро дүтэ болоно. Манай ажалша социалис коллективүүд социальна талаараа улам нэгэ янза, таһаршагүй нэгэн бүхэли зүйл болоно.

(Эхин. Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

ЭХЭ ОРОНОЙ ШАГНАЛНУУД БАРЮУЛАГДАБА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. В. Андропов КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Г. А. Алиевта, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь Г. В. Романовта, КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, Украинын Компартиин ЦК-гай нэгэдэхи секретарь В. В. Щербицкидэ, КПСС-эй Центральна шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ Г. Ф. Сизовто, СССР-эй Гүрэнэй аюулгүйе сахиха комитедэй түрүүлэгшэ В. М. Чебриковтэ Эхэ ороной үндэр дээдын шагналнуудые июниин 17-до Кремль соо барюулба.

Шагналнуудые барюулха үедөө нүхэр **Ю. В. Андропов** үгэ хэлээ. Тэрэ иигэжэ хэлэбэ:

Хүндэтэ нүхэдүүд!

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын уялгануудые гүйсэдхэлгээе иимэ ехэ хүндэтэй хүнүүдтэ гүрэнэй шагналнуудые барюулалгаһаа эхилһэн ушарни намда тон аятай байна.

Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэһэн нүхэд Г. А. Алиев, Г. В. Романов, Ленинэй орденоор шагнагдаһан нүхэр В. В. Щербицкий гэгшэд манай парти ба Совет гүрэнэй элитэ ехэ ажал ябуулагшад болоно. Ленинэй орденоор шагнагдаһан нүхэд Г. Ф. Сизов, В. М. Чебриков манай партида һайн мэдээжэ, совет арадай халуун нэрэ хүндэдэ хүртэһэн хүнүүд юм.

Хүндэтэ нүхэдүүд, энэ ушараар дашарамдуулан, Таанадые үнэн зүрхэнһөө амаршалаад, ехэ ба харюусалгатай ажал ябуулгадатнай шэнэ амжалтануудые туйлахыетнай хүсэнэб.

Хэрбээ амаршалха, таанадай ехэ алдар габьятай байһан тухай һануулха зуураа, хүн бүхэнэйтнай бэелүүлхэ ёһотой шиидхэгдээгүй зорилгонууд тухай хэлээ һаамни, гүрэн түрын тушаал даадаг хүнүүд хадаа таанад гайхахагүй байхат.

Табан жэлэй гурбадахи жэлэй түрүүшын хахад жэлдэ, хараха маягта, яһала муу бэшэ үрэ дүнгүүд туйлагдаа. Тиигэбэшье хэрэглэгдээгүй ехэ арга боломжонууд, элсүүлэн бэелүүлхэ ехэ арга нөөсэнүүд тухай баримта мэдээнүүдые үдэр бүхэн бидэнэртэ асарна. Олониитын үүсхэл, эдэбхи, арадай ажахын түсэбүүдые дүүргэхын тула бүхы юумэ хэхэ гэһэн тэдэнэй дабагдашагүй хүсэл эрмэлзэл хадаа гол арга нөөсэ болоно.

Энэ хүсэл эрмэлзэлые бүхы хүсөөрөө дэмжэхэ, залируулхагүй гээшэ бидэнэй зорилго мүн. Харин энээнэй партийна, гүрэнэй ба ажахын органуудай зүгһөө ехэ хүсэлэл оролдолгонуудые, эршэтэ ажалые эридэг байһаниинь мэдээжэ.

Энэ замда ехэ амжалта туйлахыетнай үшөө дахин хүсэхыемни зүбшөөгыт. Таанадые, нүхэдүүд, үндэр дээдын хайра шагналнуудаартнай үшөө дахин амаршалнаб.

Ажал хэрэгыень үндэрөөр сэгнэһэнэйнь түлөө шагнагдагшад Коммунис партида, тэрэнэй ленинскэ ЦК-да ба Совет гүрэндэ үнэн зүрхэнэй баяр баясхалан хүргэхэ зуураа, манай орон дотор хүгжэлтэ түгэс социализмые һалбаруулан бадаруулгада, коммунизм байгуулгын хэрэгтэ бүхы хүсэ шадалаа, эрдэм мэдэсээ, дүй дүршэлөө саашадаашье элсүүлэн үгэхэбди гэжэ найдуулаа.

Хэлэһэн үгэнүүд ехэ анхаралтайгаар шагнагдажа, альга ташалгаар угтагдаба.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүндэ кандидат, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Т. Н. Ментешашвили, мүн шагнал барюулалгын үедэ байлсаһан бусад нүхэдүүд шагнагшадые халуунаар амаршалаад, КПСС-эй XXVI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ, социалис Эсэгэ оронойнгоо аша туһада бэелүүлһэн ажал ябуулгадаа шэнэ амжалтануудые туйлахыень тэдэнэртэ хүсэбэ.

(ТАСС).

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ТОГТООЛ

«АЖАЛША КОЛЛЕКТИВҮҮД ТУХАЙ, ПРЕДПРИЯТИНУУДЫЕ, ЭМХИ ЗУРГААНУУДЫЕ, ОРГАНИЗАЦИНУУДЫЕ ХҮТЭЛБЭРИЛГЭДЭ ТЭДЭНЭЙ ҮҮРГЫЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ ТУХАЙ» СССР-эй ХУУЛИИЕ ХҮСЭНДЭНЬ ОРУУЛХА ТУХАЙ

«Ажалша коллективүүд тухай, предприятинуудые, эмхи зургаануудые, организацинуудые хүтэлбэрилгэдэ тэдэнэй үүргые дээшэлүүлхэ тухай» СССР-эй Хуулиин баталагдан абтаһантай дашарамдуулан, Совет Социалис Республикануудай Союзай Верховно Совет **иигэжэ тогтообо:**

1. «Ажалша коллективүүд тухай, предприятинуудые, эмхи зургаануудые, организацинуудые хүтэлбэрилгэдэ тэдэнэй үүргые дээшэлүүлхэ тухай» СССР-эй Хуулиие 1983 оной августын 1-һээ хүсэндэнь оруулха.

2. ССР Союзай хүсэндөө байһан хуулинуудые «Ажалша коллективүүд тухай, предприятинуудые, эмхи зургаануудые, организацинуудые хүтэлбэрилгэдэ тэдэнэй үүргые дээшэлүүлхэ тухай» СССР-эй Хуулитай таарал дуулан хубилгахыень СССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ даалгаха.

3. СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ даалгаха гэбэл:
СССР-эй правительствын хүсэндөө байһан шиидхэбэринүүдые дурсагдагша Хуулитай таараалдуулан хубилгаха:
«Ажалша коллективүүд тухай, предприятинуудые, эмхи зургаануудые, организацинуудые хүтэлбэрилгэдэ тэдэнэй үүргые дээшэлүүлхэ тухай» СССР-эй Хуулиһаа үндэһэлэн абтаһан хуулинуудай актнуудай проектнүүдые СССР-эй министерствэнүүдэй, Гүрэнэй комитедүүдэй ба албан зургаануудай бэлдэжэ табилгын гуримые тодорхойлхо;
Хуулиин проектые зүбшэн хэлсэлгын үедэ СССР-эй Верховно Соведэй палатануудай заседанинууд дээрэ депутадуудай оруулһан дурадхалнуудые, ажаглалтануудые хаража үзэхэ, тэдээн тушаа зохихо хэмжээнүүдые абаха.

4. Союзна республикануудай хүсэндөө байһан хуулинуудые «Ажалша коллективүүд тухай, предприятинуудые, эмхи зургаануудые, организацинуудые хүтэлбэрилгэдэ тэдэнэй үүргые дээшэлүүлхэ тухай» СССР-эй Хуулитай тааралдуулан хубилгахыень союзна республикануудай Верховно Соведүүдтэ даалгаха.

5. «Ажалша коллективүүд тухай, предприятинуудые, эмхи зургаануудые, организацинуудые хүтэлбэрилгэдэ тэдэнэй үүргые дээшэлүүлхэ тухай» СССР-эй Хуулиин проектые зүбшэн хэлсэлгэтэй дашарамдуулан, эдэ зургаануудай ажал ябуулгада хабаатай асуудалнуудаар эрхэтэдэй оруулһан дурадхалнуудые, ажаглалтануудые арадай депутадуудай Соведүүд, тэдэнэй гүйсэдхэхэ ба захиргаанай органууд, министерствэнүүд, Гүрэнэй комитедүүд ба албан зургаанууд, бусад гүрэнэй болон ниитын зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд хаража үзөөд, тэдэниие хүсэндэнь оруулха хэмжээнүүдые бэелүүлхэ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. АНДРОПОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Т. МЕНТЕШАШВИЛИ.

Москва, Кремль.
1983 оной июниин 17.

БАЯРАЙ СУГЛААН

Медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэ зорюулагдаһан баярай суглаан июниин 17-до ССР Союзай Ехэ театр соо болобо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССРэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо Г. А. Алиев, КПСС-эй ЦК-гай секретарь М. В. Зимянин, КПСС-эй ЦК-гай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд, министерствэнүүд болон албан зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд, эрдэмтэд, врачнууд, ниислэл хотын олониитын түлөөлэгшэд президиумдэ һуугаа.

Совет орон медигүүдэйнгээ тоогоор дэлхэй дээрэ түрүү һуури эзэлнэ. 1 миллион 71 мянган врачнууд, дунда эрдэмтэй 3 миллион шахуу аргашад тоологдоно.

СССР-эй элүүрые хамгаалгын министр С. П. Буренков элидхэл хэбэ.

КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй материалнууд соо, мүн нүхэр Ю. В. Андроповой Пленум дээрэ хэлэһэн үгэ дотор Эсэгэ ороной элүүрые хамгаалгын урда табигдаһан зорилгонуудта министр тогтожо хэлэбэ.

Хүн зониие медицинын талаар хангалгые һайжаруулхын, тэдэнэй элүүрые хамгаалхын тула бүхы юумэ хэхэбди гэжэ суглаанда хабаадагшад найдуулаа.

(ТАСС).

СССР-эй АРБАДАХИ ЗАРЛАЛАЙ ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ НАЙМАДАХИ СЕССИ

СССР-эй МИНИСТРНУУДЭЙ СОВЕДЭЙ ТҮРҮҮЛЭГШЫН НЭГЭДЭХИ ОРЛОГШО Г. А. АЛИЕВАЙ ХЭЬЭН ЭЛИДХЭЛ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

Энээнэй эсэстэ ороной үйлэдбэринишье, ниитынишье ажабайдалда тэрэнэй нүлөөн горитой ехээр дээшэлнэ. Тэдээн дотор ажал ябуулгын хамтын түхэл янзанууд хүгжөөгдэнэ, хамтын ухаан бодол болон хүнүүдэй абари зангынь батадхагдана. Коллективэй гэшүүн бүхэн гансал өөрынгөө амжалта тухай бэшэ, харин нүхэдэйнгөө бүхы обществын хэрэгүүд тухай һанаагаа зободог болоно. Эсэсэй ехэ үрэ дүнгүүдые түйлахын түлөө социалис мүрысөөндэ, үйлэдбэри болон ажалай эмхидхэлэй шэнэ түхэл маяг бологшо агропромышленна ба научно-үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдэй тогтонижолгодо, ажалшадай элдэб социальна бүлэгүүдэй хани барисаае бэхижүүлгэдэ ажалша коллективүүд айхабтар ехэ үүргэ дүүргэдэг. Эдэ бүгэдэ мүнөөдэр зүбшэн хэлсэгдэжэ байгаа Хуулида харуулагдаа, мүн саашадаа тэрээгээр урмашуулагдажа байха юм.

Ажалша коллективүүд хүдэлмэриеэ эмхидхэхэдээ, гүрэнэй, коллективэй болон хүн бүхэнэй аша туһые зүбөөр тааралдуулха, тиихэдээ ниитэ гүрэнэй, ниитэ арадай аша туһые гол һуурида табиха гэжэ эрмэлзэхэ ёһотой. Манай экономикын арадай ажахын нэгэн комплекс боложо, элдэб газар нютагууд, һалбаринуудай бээ бээһээ ехээр дулдыдадаг боложо, холбоонуудайнь нилээд орёо болоһон мүнөөнэй үе шатада энэ илангаяа шухала байна.

Ниитын зөөриин зарим тэды, харин заримдаа айхабтар ехэ хубиинь ажалша коллектив бүхэндэ найдагдадаг ушар бии байгаа нөөсэнүүдые боломжотой һайнаар, үрэ ехэтэйгээр ашаглахын түлөө ехэ харюусалга тэрээндэ даалгана. Материальна, финансова болон ажалай хүсэн, нөөсэнүүд тухай эндэ хэлэгдэнэ гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ. Ажалша социалис коллектив хүниие бүхы талаар хүгжөөхэ, тэрэнэй зохёохы хаба шадалые, бэлиг шадабаринуудыень дэлбэлэн гаргаха тон таарамжатай газар юм гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглэбэ.

Манай общество сүлөөтэ ажалай эрхые хүн бүхэндэ лаб хангаан олгодог. Тиин үндэр дээдэ зорилгоор хэгдэдэг ажал айхабтар ехэ социальна түйлалта мүн. Тиин совет хүнүүд тэрэнэй түүхэтэ удха шанартай байһые һайнаар ойлгоно. Гэбэшье ажал хэхэ эрилтэ хэрэглэмжэ, тэрээндэ шэнэ ёһоор хандалга манай эрхэ байдалда өөрөө, зүн дэгээн бии болодог гэжэ ойлгохонь буруу. Эндэ үшөөл ехэ хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэй болодог. Олониитэдэ аша туһатай хүдэлмэри бүхэн имагтал бүтээсэ ехэтэй болохо бэшэ, харин удха түгэс, дура татамаар, зохёохы шэнжэтэй болохо ёһотой. Парти болон гүрэнэй оролдолгын ашаар энэ талаар тон ехэ юумэн хэгдээ, гэбэшье хэхэ юумэн үшөөл ехэ. Научно-техническэ дэбжэлтэ түргэдхэхэ, ажалай эрхэ байдал болон эмхидхэлые һайжаруулха, мэргэжэл багатай, хүндэ хүшэр бар хүсэнэй гар ажалые хороохо талаар ажал ябуулгаяа улам эдэбхитэй болгохыень тус Хуули ажалша коллективүүдые зоригжуулна. Энэ Хуули хүн бүхэнэй коллектив дотор лэ, хамтын ажалаар, ажалай үедэ хүнүүдээр харилсаха үедэ бүхы талаар хүгжэхэ ябадалдань туһа болохо юм.

Манай орон дотор предприяти, эмхи зургаан болон организацинуудай хоёр миллион хахад гаран ажалша коллективүүд тоологдодог. Металлург болон таряа ургуулагша, шахтер болон эрдэмтэ, түмэр замша болон врач, малшан болон багша, соёлой хүдэлмэрилэгшэ болон наймаашан тэдэ коллективүүдтэ нүхэдтэеэ хамта шухала хэрэгтэй ажал хэрэг эрхилнэ. Тэдэнэр элдэб коллективүүдтэ хүдэлдэг, тэдэ ондо ондоо мэргэжэлтэй, гэбэшье тэдэнэй зорилгонуудынь нэгэн ниитэ юм. Тиин коллектив дотор хэһэн ажалайнь заводой гү, али институдай, колхозой гү, али барилгын нэгэн ниитэ үрэ дүн болон ниилэлдэдэгтэл адли бүхы коллективүүдэй ажал ябуулгань бүгэдэ арадай түгэс хүсэтэ ажал болон ниилэлдэнэ. Тиин энэ хүсэтэ урасхалай улам билтарма дүүрэн боложо байһаниинь һайн лэ!

Тус Хуулиин проект ажалша коллективүүд болон гүрэнэй засагай органуудай харилсаае, хүтэлбэрилэлгэдэ тэдэнэй хабаадаха гол ёһонуудые тодорхойлно. Илангаяа ажал хүдэлмэриие хүтэлбэрилхэ талаар ажалша коллективүүдэй эрхэ түлөөлэлгые үргэдхэһэн хэдэн шэнэ зүйлнүүд тэрээн дотор бии юм.

Ажалша коллективүүдэй ажал ябуулгын болон эрхэ түлөөлэлгын гол шэглэлнүүд дээрэ элидхэлшэ дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлэбэ. Техникын арга боломжые, кадрнуудай мэргэжэлые, ажал эмхидхэхэ зүрүү түхэл маягуудые, мүн ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын тулада олониитын үүсхэл абьяасые гүйсэд дүүрэнээр ашаглаха гээшэ үйлэдбэриин коллективүүдэй зорилго мүн гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглэбэ.

Бүхы һалбаринуудта журам болон гурим һайжаруулхын түлөө, манай обществодо бии байгаа бүхы нөөсэнүүдые гамтай һайнаар гаргашалхын түлөө, социальна асуудалнуудые шиидхэхын түлөө тэмсэлдэ ажалша коллективүүд шухала үүргэ дүүргэдэг гэжэ Г. А. Алиев тэмдэглээ.

Ажал хүдэлмэриин хүмүүжэлгэтэй таһаршагүйгөөр үзэл сурталай, политическэ хүмүүжүүлгэ коллективүүдтэ ябуулагдана. Тиин марксистско-ленинскэ үзэл бодол, аптиин мэдэрэл бүрилдүүлгэдэ, буржуазна үзэл суртал болон зан заншалай али бүхы үзэгдэлнүүдтэ эбсэшэгүй байха ябадал батадхалгада коллективүүдэй улам эдэбхитэйгээр хабаадаха тума хүмүүжүүлгын зорилгонууд манай обществодо улам амжалтатайгаар шиидхэгдэдэг гэжэ депутат хэлэбэ.

Совет патриотизмын болон социалис интернационализмын үзэлтэйгөөр ажалшадые хүмүүжүүлгэдэ коллективүүдэй үзүүлдэг нүлөөнь сэгнэшэгүй ехэ удха шанартай. Энэ зүйл Хуули дотор тон зүб тэмдэглэгдээ. Мүнөө элдэб үндэһэ яһатаниие нэгэдүүлдэггүй ажалша коллективые олохонь бэрхэтэй бэзэ. Тэдэнэр эбтэй эетэйгээр, аха дүүгэй ёһоор (эндэ ондоо үгэ олохын аргагүй!) хоорондоо нэгэдэн, ниитэ зорилгонуудые шиидхэнэ. Олон үндэһэ яһатанһаа бүридэһэн ажалша коллективүүд хүнүүдые эгээл эрхим һайнаар, интернационализмын үзэлтэйгөөр хүмүүжүүлхэ, нэгэн бүлэ гэһэн мэдэрэл түрүүлхэ газар мүн. Тиин интернационалис абари зангай совет абари зангай таһаршагүй хубинь болоһон ябадалда имагта ажалша коллективүүд ехэ үүргэтэй юм. Аха дүү ороноудай арадуудтай, бүхы дэлхэйн ажалшадтай манай тогтооһон харилсаанда интернационализм үзэгдэнэ. Иимэ психологи бодото социализмын агууехэ түйлалта, оюун сэдьхэлэй бүхэдэлхэйн удха шанартай амжалта мүн. Тэрэниие арьбадхан баяжуулха гээшэ тон шухала политическэ зорилгонуудай нэгэн мүн.

Коллективүүдэй хүмүүжүүлхы талаар айхабтар ехэ арга боломжотой байһыень совет хүнүүд харана гэжэ Хуулиин проектые зүбшэн хэлсэлгэ гэршэлээ. Олон тоото хүсэлэнгүүд хараада абтажа, Хуулиин проектдэ зохихо нэмэлтэнүүд оруулагдаа.

Ажалша коллектив хадаа манай хүмүүжүүлгын гол шатануудай нэгэн гэжэ бидэнэр гүйсэд үндэһэтэйгөөр хэлэхэ байнабди. Тиин хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие саашадань шангадхаха эли тодо программаар, партийна, профсоюзна болон комсомолой эмхинүүдые, совет болон ажахын органуудые КПСС-эй ЦК-гай июниин (1983 он) Пленумэй зэбсэгжүүлээд байхадань, ажалша коллективэй энэ үүргэнь улам дээшэлхэ байна.

Коллективэй эрхэнүүд болон үүлгануудые бэелүүлхэ хэрэгтэ эхин партийна организацинууд гол үүргэ дүүргэдэг. Ниитын ажабайдалда, предприяти, эмхи зургаан болон организацинуудай хэрэгүүдтэ ажалшадай бодото дээрээ хабаадалсалгын хэмжээн партийна организацинуудай хэр дайшалхы шэнжэтэй байһанһаа түбхын түрүүндэ дулдыдадаг. Коммунистнуудай эмхидхэлэй болон хүмүүжүүлгын зорилго түгэлдэр ажалынь коллективүүдые, тэрээн доторхи ниитын организацинуудые шэнэ эрилтэнүүд болон арга боломжонуудай хэмжээндэ хүргэжэ шадаха байна.

Ажалша коллективүүдэй эрхэ түлөөлэлгые үргэдхэхэ зуураа, тус Хуули профсоюзна организацинуудай ажал ябуулгада олон шэнэ зүйл нэмээнэ. Коллективүүдэй бүхы эрхэ түлөөлэлгэнь, мүн ниитын үйлэдбэри хүгжөөхэ, ажал болон гэр һуудалай эрхэ байдалые һайжаруулха, ажалшадай эрхэнүүдые хамгаалха, ажахы байдалыень һайжаруулха болон али бүхы ондоо асуудалнуудые шиидхэлгэ профсоюзай эгээл эдэбхитэй, мүн заатагүй хабаадалгатайгаар бэелүүлэгдэдэг. Үйлэдбэридэхи демократиин шалгагдамал түхэл янзань бологшо хамтын договорнуудые профсоюзууд улам дүүрэнээр ашаглаха арга боломжотой болобо. Мүн комсомолой организациин эмхинүүдшье шэнэ Хуулиие бэелүүлхэ хэрэгтэ өөрын үүргэ дүүргэхэ юм.

Тус Хуулиин проект зүбшэн хэлсэлгэдэ 110 миллион гаран совет эрхэтэд хабаадаа. Ажалша коллективүүдэй нэгэ миллион 230 мянган суглаанууд энэ проектые зүбшэн хэлсэлгэдэ зориюулагдаа. Тэдээн дээрэ 5 миллион гаран хүн үгэ хэлээ.

Тус Хуулиин проектые олониитын зүгһөө зүбшэн хэлсэлгын политическэ үрэ дүнгыень гаргаха зуураа, тон тодоор иигэжэ хэлэхэ хэрэгтэй: тэрэ хадаа гүрэнэй хэрэгүүдээр совет хүнүүдэй гүнзэгы ехээр һонирходог, түрэл Коммунис партидаа хизаарлашагүй этигэдэг байһыень, КПСС-ые, тэрэнэй Ленинскэ Центральна Комитедые, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь нүхэр Ю. В. Андропов түрүүтэй ЦК-гай Политбюрое тойрон таһаршагүй нягтаар жагсаад байһыень харуулаа.

Ажалша коллективүүд тухай Хуулиие баталан абалга тэрэниие бэелүүлхэ талаар арадай депутадуудай Советүүдэй, гүрэнэй бүхы органуудай, министерствэнүүд болон зургаануудай айхабтар ехэ хүдэлмэриин эхин болохо юм. Ажалша коллективүүдэй таһалгаряагүй жэгдээр хүдэлмэрилхын түл шухала хэрэгтэй эрхэ ну сэл бии болгохо, тэдэ ажал ябуулгада демокра ческа шанарнуудые хүгж хэ хэрэгтэ бүхы хэмжээ туһалхыень Хуули тэдэни уялгална. Тус Хуули ха хүдэлмэришэн ангиин, б ажалшадай хүсэл зоригой лэл мүн. Тэрэ гүйсэд дү рэнээр, шууд сэхээр бол хэрэг дээрэ бэелүүлэгд ёһотой.

Элидхэлэй түгэсхэлдэ Г. Алиев иигэжэ хэлэбэ:

Ажалша коллективүүд хай Хуули обществын эр тэ хэрэглэмжэнүүдтэй сэд тааралдана. Гэхэтэй х та энэ хадаа удаан са хүсэндөө байха зүйл м Тэрэ Коммунис партиин, ведүүдэй ороной програм зорилгонуудые шиидхэл ехэ туһа болохо юм. Хуули абалга совет хүн дэй зохёохы хүшэ шад эрдэм мэдэсэ болон дүршэлые улам үрэ ехэ гээр хэрэглэхэ шэнэ үр арга боломжонуудые болгохо байна. Тиин баа габьяата хүдэлмэришэн а колхозно таряашад, ара интеллигенци, олон үнд яһатанһаа бүридэдэг ма Эхэ ороной бүхы ажал өөрынгөө хамтын вождь логшо ленинскэ партиин тэлбэри доро коммунис гуулалтын агууехэ замда нэ илалтануудые түйлах (Үни үргэлжэлһэн альга шалга).

(ТАСС)

Элидхэл хуряангыгаар лэгдэбэ. Тэрэнэй гүйсэд те «Правда» болон «Извест газетэнүүдтэ толилогдоо.

СОВЕТ ХҮНЭЙ АША ТУҺАДА

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

шаа тогтоходоо, эзэн ёһоной харюусалгын мэдэрэл, коллективэй ажабайдалай бүхы асуудалнуудые бүгэдөөрөө, зүбшэн хэлсэхэ эрхэ болбол хүнүүдые хүгжөөн үргэн, өөрынгөө нэрэ хүндын мэдэрэл, өөрынгөө ажалай түлөө омогорхолой мэдэрэл тэдээндэ батадхана гэжэ депутат заагаа.

Шухалын шухала экономическа болон социально-хүмүүжүүлгын зорилгонуудые шиидхэлгэдэ ажалша коллективүүдэй дүүргэдэг үүргые Волжско автомобильна заводой жэшээ дээрэһээ КПСС-эй Куйбышевскэ обкомой нэгэдэхи секретарь депутат **Е. Ф. Муравьев** харуулаа. Энэ заводой продукциие гансашье манай орон дотор бэшэ, харин хилын саанашье һайн мэдэдэг юм. Ажалша коллективэй политическэ гол хүсэн болохо заводой партийна организаци Конституциин үндэһөөр үгтэһэн үргэн эрхэнүүдые тэрэнэй бэелүүлгэдэ эдэбхитэйгээр туһалдаг байна.

Үйлэдбэриин ашаг үрэ ба ажалай шанар дээшэлүүлхэ талаар ВАЗ-ай дүй дүршэлые КПСС-эй ЦК дэмжэһэн, тиигэжэ область дотороо тэрэ үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэһэн юм. Мүнөөдөө бүхы юумэеэ бидэнэй гүйсэд бэелүүлжэ шадаашьегүй һаа, тэрэнэй аша үрэнь арсашагүй байна.

Ажалша коллективүүд тухай Хуулиие баталан абалга нилээд ехэ эмхидхэхы үүргэ дүүргэхэ байна гэжэ батаар этигэжэ байһанаа депутат элирхэйлбэ.

Молдавиин ССР-эй Криулянска районой колхозуудай соведэй «Колхозживпром» нэгэдэлэй оператор депутат **З. М. Мазур** трибуна дээрэ гараба. Хуулиин проект хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй үндэһэн аша туһануудта бүримүһэн, гүйсэд дүүрэнээр харюусана гэжэ тэрэ хэлээ. Хүдөөдэ боложо байгаа айхабтар ехэ хубилалтануудта бидэ бүгэдэн сэхэ хабаатайбди гэжэ бидэ мэдэрнэбди.

Тэрэнэй жэшээ гэхэдэ, манай предприяти болоно. Үргэнөөр оньһожоруулагдаһан автомат арга тэндэ хэрэглэгдэдэг болоһон ушар нэгэл байра соо 5 мянган толгой эбэртэ бодо мал харууһалжа, хямда сэнтэй үхэрэй мяха үйлэдбэрилхэ арга олгоо. Мүнөө нэгэ хүн 500 толгой мал харууһалжа, хэдэн арбаад мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилжэ шадаха болоо. Ажалша коллективэй үүргэ хэмжээлэшэгүйгөөр ургаа. Тиимэһээ технологиин, ажалай журамай жаахантшье хазагайруулга нилээд ехэ хохидол гээгдэлдэ оруулжа магад бшуу.

Энэ документ зүбшэн хэлсэхэдээ, энээн тухай бидэ хэлээ һэмди. Журам эбдэдэг хүнүүд бидэндэшье байдаг байгаа, тиигэбэшье коллективнай тэдээниие заһаруулжа, тодорхой хүдэлмэри эмхидхэжэ шадаһан байна. Технологическа ба ажалай журам тушаа, хүдэлмэриин түрүү онол аргануудые ашаглалга тушаа анхарал оролдолго гаргаха гээшэ заатагүй хүнэй дүүргэхэ уялга болохо ёһотой.

Манай ороной үйлэдбэриин эрхим коллективүүдые илгаруулдаг шэнжэ шанарнууд Хуулиин проект дотор харуулагданхай гэжэ Уфагай мотор бүтээлгын үйлэдбэриин нэгэдэлэй генеральна директор депутат **В. Д. Дьяконов** тэмдэглэбэ.

Эрдэм-шэнжэлгын гушан институдуудай коллективүүдтэй нягта холбоо барисаатай, зохёохы ажалай комплексно бригаданууднаараа нэгэдэл омогорходог юм гэжэ үгэ хэлэгшэ хөөрэбэ. Үнгэрһэн жэлдэ бэелүүлэгдэһэн тэдэнэй зохёохы дурадхалнууд хэдэн миллион түхэригэй экономическа ашаг олзо үгэһэн байна.

Хүн хадаа ажабайдалайнгаа бүхы сагай гурбанай нэгэ хубиинь ажал дээрээ үнгэргэдэг юм гэжэ депутат хэлэбэ. Тиимэһээ тэрэнэй хуби заяан коллективэй хуби заяантай нягта холбоотой гээшэ. Уфагай нэгэдэлдэ ажалладаг хүнүүдэй аша үрэтэйгөөр хүдэлхэ, амарха, һураха, мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ бүхы хэрэгтэй эрхэ байдал эндэ байгуулагданхай юм. Жэл бүри хэдэн арбаад мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүд ашаглалгада оруулагдадаг гээшэ.

Хүн болон предприяти хоёрой хоорондохи харилсаанууд үйлэдбэриин хэмжээнһээ нилээд саагуур гарадаг гэжэ эдэ бүгэдэ гэршэлнэ бшуу. Ажаллаха ба амарха, элүүр энхэеэ хамгаалуулха ба гэр байра абаха эрхэ манай байгуулалтаар лаб батаар хангагданхай гээшэ, тиимэһээ шэнэ Хуулиие — бодото гуманизмын болон социальна дэбжэлтын актые бидэ омогорхолтойгоор баталан абанабди.

Партиин ЦК-гай һая болоһон үнгэрһэн Пленумэй гүн гүнзэгы нүлөө доро энэ сессимнай үнгэржэ байна гэжэ, зүбшэн хэлсэлгын түгэсхэлдэ үгэ абаһан, Латвиин профсоюзуудай республиканска соведэй түрүүлэгшэ депутат **А. К. Зитманис** тэмдэглэбэ. Пленум дээрэ хаража үзэгдэһэн асуудал хадаа мүнөөдэр зүбшэн хэлсэгдэжэ байгаа Ажалша коллективүүд тухай Хуулиин проектдэ эгээл сэхэ хабаатай байна. Ажалша коллективүүдһээ бэшэ, ямар газарта хүнүүдэй хүмүүжүүлгын орёо хүдэлмэри эгээл тодорхойгоор ба эли тодоор бэелүүлэгдэдэг, ниитэ-политическэ, эмхидхэлэй, ажахын-экономическа хүдэлмэриин нэгэдэл түйлагдадаг гээшэб.

Бүхы орон доторойхидол адли, совет Латвида Хуулиин проектые ажалшад хани халуун дэмжэлгээр угтаа гэжэ үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглээ. Латвиин ажалшадай оруулһан хэдэ хэдэн дурадхалнууд Хуулиин проектын заһабарилганууд соо оруулагданхай гэжэ депутат тэмдэглэбэ.

Шэнэ Хуулиие бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ профсоюзай организацинуудай дүүргэхэ зорилгонууд дээрэ дэлгэрэнгыгээр тогтоходоо, шэнэ Хуулиин дүримүүдые шадаал һаа түргэнөөр коллектив бүхэнэй үдэр бүриин ажабайдалда нэбтэрүүлхын тула айхабтар ехэ эмхидхэлэй ба ойлгууламжын хүдэлмэри хэрэгтэй болоно гэжэ тэрэ онсолон тэмдэглэбэ.

Ажалша коллективүүд тухай болон предприятинууд, эмхи зургаанууд болон организацинуудые хүтэлбэрилгэдэ тэдэнэй үүргые дээшэлүүлхэ тухай СССР-эй Хуулиие депутадууд, палатануудаараа амин амяараа дуугаа үгэжэ, нэгэн дуугаар баталан абаба.

СССР-эй Верховно Соведэй баталан абаһан тогтоол дотор энэ Хуулиие 1983 оной августын 1-һээ хүсэндэнь оруулха гээд хараалагдаһан байна.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь **Т. Н. Ментешашвили** «СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталха тухай» элидхэл хэбэ.

Энэ элидхэлээр зохихо хуулинууд болон тогтоолнуудые депутадууд баталан абаба.

СССР-эй арбадахи зарлалай Верховно Соведэй наймадахи сесси энээгээр хүдэлмэреэ дүүргээ.

(ТАСС).

УҺАЛҺАНАЙ АШААР УРГАСА АБТАХА

Үдын наранай аятай зохидхоноор, одоол зунайхидал адляар зулгы дулааханаар шаража байха үедэ Хориин районой Үдын совхозой Баруун-Хасууртайн отделениин үнинэй кукурузашан Намсарай Цыренович Бодиевай хүтэлбэрилдэг звеногой ажаллажа байһан газарта хүрэжэ ерэбэбди.

— Энэ звеногой гэшүүд ажалай тоосоондо ороһон, мүнөө бригадна подрядай шэнэ гуримаар хүдэлнэ, — гэжэ совхозой парткомой секретарь Дамби Дандарович Дашидондоков хөөрөөгөө захална. — Намсарай Цыренович гээшэмнай ажалша бэрхэ хүн юм. Даажа ябаһан техникэдээ, трактор машинадаа нарин нягтаар хандадаг, тэдэнээ шадамараар, үндэр бүтээсэтэйгээр, ашаг үрэтэйгөөр хэрэглэдэг механизатор байха, — гэбэ.

Мүнөө тус звенодо дүрбэн хүн хүдэлнэ. Бултадаа дүй дүршэлтэй механизаторнууд юм. Комсомолой гэшүүн Баир Дондоков гурбан жэлэй урда тээ нютагайнгаа дунда һургуули дүүргээд, түрэл нютагтаа үлөөд ажаллана. Мүнөө энэ залуу нүхэрнай сабшалан, таряалан болон бэлшээриие уһалдаг. «Фрегат» түхэлтэй машинын оператораар хүдэлнэ. Сугтаа хүдэлдэг нүхэдынь, аханарынь тэрэнэй хэһэн ажалаар хододоо омогорхожо ябадаг юм.

Мүнөө тус звеногой гэшүүд 200 гектарта таригдаһан кукурузые борнойлжо байна. Тэрэнэйнгээ 80 гектарыень «Фрегат» түхэлэй түхеэрэлгээр уһалба. Мүн 40 гектарта таригдаһан рапсын, 20 гектарта һуулгагдаһан куузикугай талмайнуудые саг болзортонь ундалуулхые оролдоно.

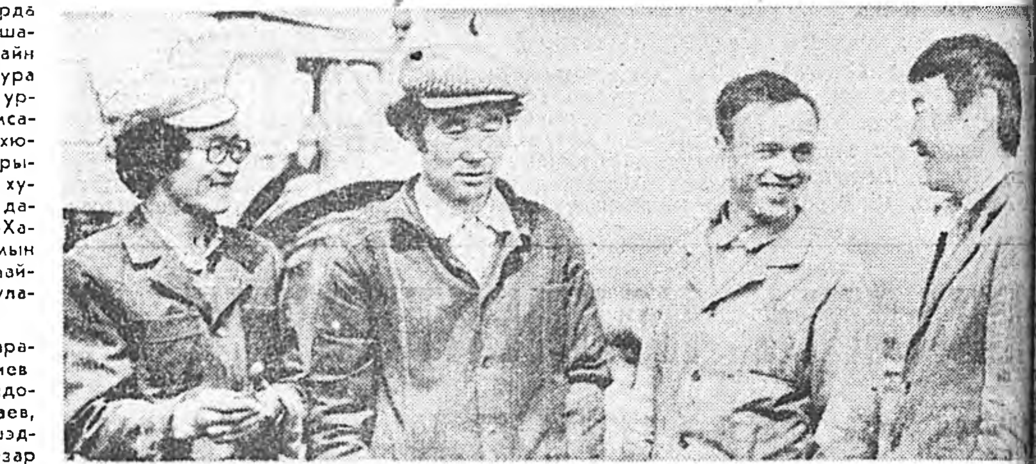
Үнгэрэгшэ жэлдэ энэ звеногой коллектив даалгагдаһан газараа һайнаар уһалһанай ашаар гектар бүриһөө 300 центнер кукурузын ногоон набша намаа хуряан абаад, Тахяашын һү һаалиин фермын дэргэдэхи траншей соо силос болгон дараһан байха юм. Мүнөөшье болотор тэрэ нөөсэлэгдэһэн силос отделениин һаамхай үнеэдтэ үгтэһөөр. Кукурузын ногоон набша намаагаар хэгдэһэн силосынь урда жэлнүүдэйхидэ орходоо шанарай талаар һураггүй һайн байгаа. Нёдондо хэды хура бороотой байгаашье һаань, ургуулһан баян ургасаяа Намсарай Бодиевнай намарай хюрууда сохюулангүй саг дарыдань һайн шанартайгаар хуряан абажа, силос болгон дараһан юм гэжэ Баруун-Хасууртайн һү һаалиин фермын хүдэлмэрилэгшэдэй һайн һайханаар хөөрэлдэхыень дуулаһан хүм.

Энэшье жэлэй үбэлэй һаранууд Н. Ц. Бодиев сугтаа хүдэлдэг Баир Дондоков, Александр Дарбалаев, Гомбоцырен Найданов гэгшэдтэй хамта тарилга хэхэ газар дээрээ нилээд ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри ябуулһан байха юм. Тусхайлбал, бүхыдөө 1500 тонно шахуу наг шэбхэ гаргагдаа. Мүн тарилгын үедэ минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаа. Хабартаа саһанай хайлажа эхилхэдэ, һайрамые һубаг ханаабуудаар урадхуулжа, газараа уһалһан байна. Тус коллективэй энэ жэлэй хабарһаа эхилжэ, хамтын подрядта ороһон хадань, нэн түрүүн звено совхозой дирекци хоёрой хоорондо ажалай хэлсээн баталан абтаа. Тэрээн соонь тэдэнэр гектар бүриһөө 150 гектар куузику, 200 центнерһээ бага бэшэ кукурузын ногоон набша намаа, 3 центнер рапсын үрэһэ, 150 центнер рапсын ногоо ургуулан абаха гэжэ хэлэгдэнхэй. Энэ зорилгонь тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ. Хэлэһэндээ хүрэхын түлөө тус звеногойхид нилээд хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлхэ байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ эдэнэр кукурузынгаа бүхы талмайе борнойлжо дүүргэбэ. Мүнөө газар уһалдаг «Фрегат» түхэлэй хоёр машинануудаа оператор хүбүүд Александр Дарбалаев, Баир Дондоков, ме торист Гомбоцырен Найдан гэгшэд хүдэлгэжэ, амидар та уһаар полинуудаа унд луулжа захалба.

Эртэ үглөөнһөө үдэшын оро болотор элдэб үнгын һолон татуулан, бороо сэсэрэн оруу жа байхыень харахада, ям гоё һайхан гээшэб?

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн га һаа) агрегадай машини А. Дарбалаев, звеное даа Н. Бодиев, механик М. Се нов, тракторист Г-Ц. Найдано

С. БАЛДУЕВАЙ фото

Фоторепортаж

Зураглал

НАҺАНАЙ ЭРМЭЛЗЭЛ

Катиин үхибүүн балшар наһан дайнай һүүлээрхи хүндэ хүшэр сагта үнгэрөө һэн. Эхэ эсэгын табан үхибүүдэй нэгэн Катя басаган хара багаһаа ажалда даданхай, эрэшье хүнэй хүдэлмэри хэжэ шададаг бэлэй. Басагадайнгаа дэбхэржэ, дохоншоожо, кукла бүүмээлэн наадажа байхада, машина, техникээр һонирходог, мүн энэ тэрэ шурэбыеньшье мушхалсадаг һэн. Басагадһаа ондоо зантай, хүхэ модон болотороо энеэжэ ябажа гүйдэггүй, ехэ хүн шэнги томоотой, эрэшүүлэй хүдэлмэреэр һонирходог хадань тэрэниие нүхэдынь «Конструктор» гэжэ ара нэрээр нэрлээшье һэн ха. Катя Жарниковагай Улаан-Үдын авиазаводто хүдэлмэришэн боложо ороходо, суг наадаһан нүхэдынь, нютагаархидынь гайхаһаншье байжа болоо.

Тиихэдэ Катя колхозой МТС-тэ токарёор нилээн хүдэлжэ яһала дүршэлтэй болонхой байгаа. Гэбэшье 1961 ондо револьверщигэй һурагшаар хүдэлжэ эхилхэдээ залуу басаган олон юумэндэ һураха ёһотой байһанаа ойлгоо бэлэй. Револьверщигэй мэргэжэлые һайнаар шудалха зорилготойгоор Екатерина ехэтэ оролдожо хүдэлдэг, ажалайнгаа һүүлээр техническэ литература, сборнигуудые шудалдаг һэн. Уданишьегүй тэрэнэй бүтээһэн детальнууд ахамад нүхэдэйхиһөөнь дутуугүй һайн шанартай болоо һэн.

—Дүй дүршэл гансата ерээгүй һааб даа,—гэжэ Екатерина Николаевна хөөрэнэ. —Суг хүдэлдэг ахамад нүхэдэйнгөө туһаламжаар яһала түргэн револьверщигэй мэргэжэл шудалаа һэм. Гэбэшье иимэ нэгэ мартагдашагүй ушар ёһотой мэргэжэлтэн болохо замдамни тон ехээр нүлөөлһэн юм. Нэгэтэ бүтээһэн деталь бухэмни гологдожо байба. Янза бүреэр туршажашье байжа үрэмдэхэдэмни туһагүй. Ядалсажа байһыем ойлтоһон түрүүшымни һурган хүмүүжүүлэгшэ Лидия Васильевна Бородулина номгон даруу хоолойгоор һанааем заһажа, алдууем оложо үгөө һэн. 6 миллиметрэй үрэмэй орондо 5 миллиметрэйхиие ойлгомторгүй хэрэглэһэн байгаа ха юмбиб. Тэрээнһээ хойшо ажалайнгаа бүхы юумэндэ анхаралаа хандуулжа байха хэрэгтэй юм байна гэжэ ойлгожо абаа бэлэйб.

Мүнөө Екатерина Никоновна Жарникова дээдэ гарай мэргэжэлтэн гэжэ гансашье цехтээ бэшэ, мүн бүхы предприяти дотороо мэдээжэ болонхой.

—Екатерина Никоновна залуурхшадаймнай нэгэн юм,—гэжэ үйлэдбэриин мастер П. Ф. Михайлова һаналаа дэлгэнэ. — Манай Катя гансашье бэрхэ револьверщик бэшэ, мүн эрхим токарь байха. Ямарханшье хүндэ деталь хэхэ даабари үгэхэдэ, тэрэ арсадаггүй. Һаяхан, жэшээнь, тон нарин деталь бүтээхэ хэрэгэй гараад байхада, дүршэлтэй гэгдэдэг олохон мэргэжэлтэд гар хүрэхөө зүрхэлөөгүй һэн. Харин Екатерина Никоновна «Туршахал гүби даа» гэжэ найдуулаад, эрхим шанартайгаар тэрэ деталь бүтээгээ бэлэй.

«Туршахал гүби даа»... Эдээхэн богонихон үгэнүүд соо тэрэнэй ажабайдалай бүхы удха, хүдэлмэришэн хүнэй һэшхэлэй шэнжэ багтанхай. Хүн түрэжэ, хүлөө шоройдоһонһоо хойшо юумэн бүхэндэ хүсэ шадалаа туршажа, бэрхэшээлнүүдһээ туншарингүй үсэд нэтэрүүгээр амжалта тээшэ хододоо дабшадаг зантай Екатерина Никоновна совет хүдэлмэришэн ангиин бүрин эрхэтэ түлөөлэгшэ гээд заводой хүдэлмэришэн бүхэн хэлэхэл. Хүхюун дорюун зантай, үргэншөө һанаатай, эрмэлзэл үүсхэл хододоо түгэс ябадаг энэ түрүү хүдэлмэришэндэ һурган хүмүүжүүлэгшын харюусалгатай үүргэ дэмы даалгаагүй байха. Тэрэнэй һурагһан залуу хүдэлмэришэд цех доторнь олон. Олоной түлөө, обществынгоо гэрэлтэ һайхан ерээдүйн түлөө тэмсэгшэдэй нэгэн болохо Екатерина Никоновна ниитынш ье хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Тэрэ турбадахи жэлээ районой Соведэй депутадаар һунгагдаа. Тэрэнэй оролдосотой ажалые Эхэ оромнай үндэрөөр сэгнэнхэй. Екатерина Никоновна Жарниковагай энгэртэ «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орден һайндэрнүүдтэ ялардаг.

С. ЗАЯШНИКОВ.

БЭРХЭШЭ ЭЛНҮҮДЭ УШАРААШЬЕ ҺААНЬ

Хабарай тарилгын халу хаһа дүүрэбэ. Энэ рюусалгатай хүдэлмэри агротехническэ болзо һайн шанартайгаар бэел хэ хэрэгтэ Хүрбын совхо механизаторнууд нилээд оро долго гаргаа. Илангаяа Т дын отделениин таряа энэ талаар ехэл амжа тай. Эдэнэр байгша о бүхыдөө 2160 гекта орооһото болон тэжээ ургамалнуудые тарижа д гэбэ. Эндэ түрүү меха заторнууд А. Еронтьев В. Доржиевай даада рилгын агрегадууд үдэр риингөө даабариие үлүү дүүргэнэ. Тус отделениин байгша ойн баярай жэл үндэр баян ургасын найд тай үндэһэ һуури табь

Энэ жэлэй хабар ехэл х тэн байжа, таряашадта лээд һаад ушаруулаа. ды иимэ бэрхэтэй байд тохёолдоошье һаань, сов зой механизаторнууд, м гэжэлтэд, хүтэлбэрилэгш тэрэниие дабажа гарах түлөө элдэб арга ажала хэрэглэһэн байгаа.

Г. ЦЫРЕНХАНДУЕВА.
Хори.

СОВЕТ ОРОН ДОТОР

КУБАНЬ УРГАСА ХУРЯАЛГЫН УРДА ТЭЭ

КРАСНОДАР. Кубаньда тарян эдеэшэнэ. Нэгэ хэды сагай үнгэрхэдэ, орооһо хуряалга эхилхэ. Харин мүнөө колхоз, совхозууд бэлэдхэлээ түгэсхөө.

Ургаса хуряалгые комплексноор үнгэргэхые хараална. Хадалгын хүдэлмэриие 3—4 үдэр соо, харин сохилгоёо 7 үдэр соо үнгэргэхэ юм. Хуряалга-зөөлгын 1215 звено полидо гаргагдахаар бэлэн болгогдоо. Эртэ үглөөнһөө үдэшэ оройболотор хуряалгын техникые хүдэлгэхын тула часай графигууд табигдаа. Жаткануудай машинистнүүдэй, трактористнууд ба комбайнернуудай экипажнууд дүрбэн час болоод, нэгэ нэгэеэ һэлгэдэг байха юм. 200 мянган механизаторай отрядта хүдөөгэй техническэ мэргэжэлэй һургуули дүүргэгшэд, промышленна предприятинуудай мэргэжэлтэд нэмэжэ ороо. Хуряалгын олохон звенонууд ажахынуудай захиргаантай хамтын подряд тушаа хэлсээнүүдые баталанхай.

Мянга хахадһаа дээшэ оньһожоруулагдамал тоог шэнинсэ ба ешмээн тушаажа абахаар бэлэн. Комбайнуудта ажахынуудай автотранспорт даалгагдаа. 7 мянга гаран ехэ ашаанай машина ба поезд орооһо элеваторнуудта зөөхэ. Хизаарай ниитэ нэгэн диспетчерскэ албан ургаса хуряалгын хүдэлмэриие хүтэлхэ юм.

КУЗБАССАЙ БУЛАД

НОВОКУЗНЕЦК (Кемеровскэ область). Булад хайлуулгын түрүүшын агрегадуудай хүдэлгэгдэжэ эхилһэн үдэрһөө хойшо 250 миллион тонно булад һаянхан хайлуулагдаба. Кузнецкын В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ металлургическа комбинадай мартенэй 5-дахи пеэшэнһээ Социалис Ажалай Герой булад хайлуулагша Анатолий Сорокиной халаан ойн баярай булад хайлуулха эрхэдэ хүртэһэн байгаа. Областиин булад хайлуулагшадай мүрысөөндэ тэрэ эрхимлэһэн юм.

Энэ шухала үйлэ хэрэгэй урда болоһон митинг дээрэ Кузнецкын металлургнуудай алдарта ёһо заншалнуудай дамжуулагдадаг байһаниинь тэмдэглэгдээ. 30-аад онуудай эхеэр багахан Гурьевска заводой коллектив Кузнецкэ комбинадай «хүл дээрээ гарахадань» туһалһан юм. Харин мүнөө хара металлургиин шэнэ предприяти — Запсиб тэрэнэй үндэһэ һуури дээрэ байгуулагдана. Кузбассай предприятинууд жэл бүри 12 миллионһоо дээшэ тонно булад ба 9 миллион тонно шахуу прокат үйлэдбэрилдэг юм.

Гайхамшагта үйлэ хэрэгэй хүндэлэлдэ предприятиин мартенэй түрүүшын цехтэ дурасхаалай самбар үлгэгдөө.

ГРУЗИИН ЭРТЫН ХАРТААБХА

БОЛНИСИ (Грузиин ССР). Грузиин зүүн хубида Болнисско ба Марнеульска районуудта эртын хартаабха хуряажа эхилээ. Тбилисиин, Руставиин, республикын бусад промышленна түбүүдэй ажалшадта түрүүшын хартаабха эльгээгдээ.

— Һаянай хүгжөөгдэжэ байһан энэ һалбари өөрыгөө сүм харюулаа юм, — гээд Грузиин үрэ жэмэсэй ба овощой ажахын министрэй нэгэдэхи орлогшо Н. Кебадзе хэлэнэ. —Бодоод үзыт. Гансал июнь һарын туршада эдэ хоёр район республикын бүхы томо хотонуудые эртын хартаабхаар хангаха юм.

Таряашад хартаабха үйлэдбэрилгые түсэбэй ёһоор дээшэлүүлнэ. Жэшээнь, Болнисско районой хартаабха ургуулагшад гектар бүриһөө 130 центнерһээ дээшэ хартаабха абана.

Мүнөө жэлдэ 95 мянган тонно эртын хартаабха бэлэдхэгдэхээр хараалагдана.

ШАХТЕРНУУДАЙ ҮГЭ НАЙДАМТАЙ

КРАСНОАРМЕЙСК (Донецкэ область). «Краснолиманская» шахтаһаа СССР-эй Гүрэнэй шангай лауреат В. Игнатьевай бригад дэлмэриин үндэр түйлана. Һаяхан гор 500 мянгадахи тонно һэ ябуулаа. Донбасста шынхеэ иимэ богони то нэгэ лаваһаа эды түлишэ малтагдаа юм.

Ажалай эмхидхэлэй бэриин бригадна арг люу һайн талые шада хэрэглэжэ, хүсэ эхэтэй никэ ашаглажа, В. Иг евай бригада ажалай бүтээсэ түйлана. Бри гэшүүн бүхэн һара со тонноһоо дээшэ нүүрһа тана.

ЭНХЭ САРЮУН БАЙДАЛНАЙ—ЭЛҮҮРЬЭЭ ЭХИТЭЙ

Үргэн Буряад оронноймнай ажалшад түрэл партиингаа, совет правительствынгаа анхарал оролдолгын ашаар үнгэрһэн 60 жэлэй туршада гайхамшаг амжалтануудые туйлаһан байна. Республикымнай экономико, соёл гэгээрэл хурдан түргэнөөр хүгжөө. Гэхэтэй хамта социальна удхатай олон асуудалнууд урагшатайгаар шиидхэгдэһэн байна. Мүнөөдэр энэ хуудаһанда толилогдоһон материалнууднай республикын элүүрые хамгаалгын хүгжэлтэдэ зорюулагдана.

Мүнөөдэр—медицинын хүдэлмэрилэгшын үдэр

[...]ХЭ ЗОРИЛГОНУУД УРЯАЛНАЛ

[Бury]адай АССР-эй байгуулагдаһаар 60 жэлэй жаб[...]а ойн баярай үдэр бүри ойртожол байна. [...] республикын мүндэл[...]— 1923 ондо респуб[...]доторнай юрэдөөл 270 оройдоо 12 боль[...] фельдшерскэ-акушер[...] пункт байһан юм. [...]э элүүрые хамгаал[...] оройдоол 28 мянган [...]г гаргашалагдадаг һэн. [...]өөр мүнөө 12.600 оро[...]0 больница, фельдшер[...]ушерскэ 450 пункт [...]доно. Хүн зоной элүүр сахилгын эмхи зур[...]та хэдэн зуугаад [...]уд, фельдшернүүд бо[...] медицинскэ бусадшье [...]элтэд ажаллана. Рес[...]ымнай элүүрые хам[...]н бюджет ганса үнгэ[...] жэлдэ 53 миллион [...]тэ хүрэбэ.

[...] толотомо тоо, барим[...] манай партиин. Со[...]рэнэй саг үргэлжын [...] оролдолгоор, агуу[...]од арадай туһалам[...]үйлагдаһаниинь эли[...] России медицин[...]хай болон дунда һур[...]үдые дүүргэһэн мэр[...]эд арад зонойmнай энхые хамгаалхаһаа нютагай кадрнуудые [...] хэрэгтэ ехэ туһа[...] үзүүлһэн гээшэ. Мо[...], Ленинградай, Том[...] Эрхүүгэй болон бусад томо городуудай ме[...]э институдууд энэ [...] тон ехэ үүргэ дүүр[...] байна. РСФСР-эй [...] хамгаалгын мини[...]ын научно-шэнжэлэл[...]ститудууд социальна [...]дые үндэһөөрнь усад[...]эрэгтэ туһалаа. Ре[...]н урда тээ харанхы [...]үлэн хооһон байдал[...]уудаг хүн зон тиф, [...], эшэргэнэ, ууш[...]ханяадан,.. гэхэ мэтэ үбшэнгүүдтэ олоороо [...]дог байгаа. Иимэ [...]а һалажа, арадай [...] хамгаалгын алба[...]нээр байгуулха гээ[...]эн бэшэ һэн.

[...] иимэһээ республи[...] арад зоной элүүр хамгаалха хэрэгтэ [...]үсэеэ, мэргэжэл ша[...] зорюулһан аха ну[...] үнэн сэхэ ажа[...]иео үндэрөөр сэгнэ[...] Буряадай түрүүшын комиссар Андрей Ти[...]ч Трубачеев эмнэл[...]н зургаануудые оло[...]за, эхэнүүдэй болон [...]дэй бэеын элүү[...]амгаалха талаар эм[...]й ехэ хүдэлмэри [...]ан намтартай. Эсэгэ [...] хамгаалгын Агууехэ [...] хүшэр хүндэ жэл[...] республикынгаа элүү[...]мгаалгын албаниие [...] комиссар Николай [...]ич Абыков ударида[...]һан габьяатай. Дайнай һүүлээрхи хүшэр жэлнүүдтэ Элүүрые хамгаалгын министерствые Вера Ринчиновна Боянова удаан сагай туршада ударидан толгойлоо һэн. Тэрэ 15 жэлэй туршада элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудай материальна үндэһэ һуурииие бэхижүүлхэ, медицинскэ тусхай туһаламжа эмхидхэхэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулһан алдартай. В. Р. Боянова СССР-эй Верховно Соведэй депутадаар һунгагдаһан. Тэрэ мүнөөшье болотор үнэн сэхээр ажаллажа ябаһаар.

Үргэн олониитын бэеын элүүрые сахилга дээрэ үни удаан саг соо ажаллаһан министерствын ахамад акушер-гинеколог Мария Никитична Соснина, ахамад педиатр Анатолий Михайлович Дудин, ахамад хирург, медицинын эрдэмэй түрүүшын кандидат Эрден Раднаевич Раднаев, ахамад эпидемиолог Лев Михайлович Резницкий, республикын уушханай ханяадан диспансерэй ахамад врач Павел Тихонович Яжинов болон бусад эрхим мэргэжэлтэдэй тоодо орохо ёһоороо ороно. Тэдэнэй эрэлхэг зоригто ажалые совет правительство үндэрөөр сэгнэжэ, «РСФСР-эй габьяата врач», «Буряадай АССР-эй габьяата врач» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэнүүдые олгоһон, орден, медальнуудаар шагнаһан байна.

РСФСР-эй болон Буряадай АССР-эй габьяата врач, Октябриин Революциин, Ажалай Улаан тугай орденуудаар шагнагдаһан Екатерина Михайловна Никифорова Буряадай республикада хүнэй нюдэ аргалха талаар ехэ габьяатай байхаһаа гадна, иимэ нарин мэргэжэлтэй врачнуудые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ хубитаяа оруулһан габьяатай.

Тэрэшэлэн республикын элүүрые хамгаалгын эмхи зургаануудай материальна үндэһэ һуури жэлһээ жэлдэ бэхижэнэ. Тиигэжэ жэлһээ жэлдэ больницануудай, фельдшерскэ-акушерскэ пунктнуудай шэнэ корпусууд ба байранууд олоор бодхоогдоно. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй хоёр жэлэй туршада Улаан-Үдын Октябрьска райондо шүдэ аргалдаг поликлиникэ, Загарайн районой Шэнэ Бэрээн тосхондо 120 оротой больницын комплекс, поликлиника, Гусиноозерск хотодо 120 оротой больницын комплекс ашаглалгада оруулагдаа. Мүн Баргажанда хирургическа корпус, Северобайкальск хотодо больница, Нижнеангарскда нарайлалгын гэр баригдаа, Улаан-Үдын үхибүүдэй 1-дэхи, 2-дохи больницанууд һэльбэн шэнэлэгдэжэ байнхай.

Улаан-Үдэдэ республиканска түргэн туһаламжын ба отделенческэ больницанууд ашаглалгада ороо. Эдэ эмхи зургаанууд болон диспансернуудта эмнэлгын мүнөө үеын шэнэ туйлалтанууд үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, 4-дэхи поликлиникын дэргэдэ лүтэ бэшэ газарһаа орёо үбшэ элирүүлхэ (дистанционно-диагностическа) кабинет нээгдэхэнь. Үбшэнтэнэй гэртэнь хэгдэһэн электрокардиограммань телефоноор абтажа, үбшэнииинь тодорхойлогдодог болонхой.

Участково больницануудай врачнууд, тэдэнэй түрүүшын туһалагшад — медсестранууд хото хүдөөгэй ажалшадай элүүрые хамгаалха хэрэгтэ тон ехэ үүргэ дүүргэдэг гээшэ. Амбулаторинууд болон поликлиникэдэ эмнэлүүлэгшэдэй бэеын элүүр тэдэнэй шадабариһаа, энэрхы сэдьхэлһээ ехээр дулдыдадаг байха юм. 1-дэхи больницын терапевт Э. А. Шапошкина, 4-дэхи поликлиникын — З. А. Сымбелова, 4-дэхи больницын — В. Б. Махусаева, үхибүүдэй 1-дэхи больницын терапевт В. Н. Балданова, участково больницануудай медсестранууд Г. С. Чкалова, Ц. Д. Халзаева, Е. В. Ошуркова болон бусад эрхим ажалаараа хүн зоной дунда хүндэтэй болоһоор үнинэй.

Үбшэлһэн хүнүүдтэ медицинскэ түргэн туһаламжа үзүүлхэ хэрэгые һайжаруулха талаар хэмжээнүүд абтажал байдаг. Улаан-Үдын түргэн туһаламжын станци стационартай, хоёр поликлиникэтэй нэгэдхэгдэжэ, түргэн туһаламжын больница эмхидхэгдэһээр хэдэн жэл үнгэрбэ. Тиигэжэ хүн зониие һайнаар хангаха арга олдоһон байна.

Республикымнай районуудай больницанууд болон поликлиникэнүүдэй материальна үндэһэ һуури һүүлэй жэлнүүдтэ нилээд бэхижүүлэгдээ. Тэндэ 10-һаа 18 хүрэтэр янза бүриин үбшэниие аргалха мэргэжэлтэд ажалладаг. Захааминай, Баунтын, Хориин, Сэлэнгын, Загарайн районуудай медигүүд хүдөөгэй ажалшадые һайнаар хангана. Тэдэнэй тоодо РСФСР-эй ба Буряадай АССР-эй габьяата врачнууд — Хориин районһоо Зинаида Яковлевна Григорьева, Гусиноозерскһоо Августа Георгиевна Захарова,, Онохойһоо Валентина Ульяновна Китова, Буряадай АССР-эй габьяата врачнууд — участково больницануудай врачнууд Виктор Сократович Данханов, Ольга Александровна Котова, Антонина Азангаевна Бакшеева болон бусад оролсоно.

Мүнөө үедэ үбшэнһөө һэргылхэ хэрэг тон ехэ удха шанартай. Тиимэһээ халдабарита үбшэниие үндэһөөрнь үгы хэхэ талаар хэмжээ ябуулганууд үргэнөөр бэелүүлэгдэнэ.

Хүн зоной ажалай эрхэ байдал һайжаруулха, ариг сэбэрые сахиха, оршон тойронхи байгаалиие хамгаалха, ажалшадай ажаһуудал ба амаралтын асуудалнуудта улам ехэ анхарал хандуулха талаар санитарно-эпидемиологическа албанай хүдэлмэрилэгшэд, тэрэ тоодо З. А. Болотова, О. А. Котух, Б. Б Батуев, Н. Р. Хилаева болон бусад эмхидхэлэй ба һэргылэлгын ехэ хүдэлмэри ябуулһаа намтартай.

Буряад орондомнай дээдэ мэргэжэлтэй врачнуудай тоо жэлһээ жэлдэ олошорно. Медицинскэ эрдэмэй кандидадууд, ординатурануудые дүүргэһэн врачнууд хэдэн зуугаараа тоологдодог. Медицинскэ эрдэмэй 18 кандидат республикымнай эмнэлгын эмхи зургаануудта ажаллана. РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй габьяата врач, элүүрые хамгаалгын министерствын ахамад стоматолог О. М. Омбоева, Буряадай АССР-эй габьяата врачнууд —Арадуудай Хэни барисаанай ордено П. Б. Боянова, республикын Верховно Соведэй депутат, ахамад отоларинголог М. П. Рябов болон бусадай элэбхитэй ажал ябуулга олоной дунда мэдээжэ болоһоор үнинэй.

Тусхай дунда мэргэжэлэй кадрнуудые бэлдэхэ талаар Улаан-Үдын медицинскэ училищи ехэ хүдэлмэри ябуулна. Тус училищи 1930 ондо байгуулагдаһан юм. Тэрэ гэһээр хэдэн зуун, мянгаад бэрхэ мэргэжэлтэдые бэлдэжэ гаргаа. Училищиин директор А. Р. Гумиц, багшанар Г. В. Шапкина, К. Р. Родовская, Л. Г. Бурдуковская болон бусадай габьяа эндэ ехэ.

Сагаан халаадтанай ажалые Эхэ оромнай үндэрөөр сэгнэдэг. Республикымнай 20 врач «РСФСР-эй габьяата врач», 186 врач «Буряадай АССР-эй габьяата врач» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй. Хэдэн зуун хүнүүд СССР-эй орден, медальнуудаар шагнагданхай.

Мүнөөдэр — заншалта һайндэрөө тэмдэглэжэ байхадаа Совет засагай жэлнүүдтэ туйлаһан амжалтануудаараа омогорхохо ёһоороо омогорхонобди. Ажалшадай элүүр энхые хамгаалхын тула бүхы хүсэл шадалаа элсүүлэн, саашадаашье эрхимээр хүдэлхэ байһанаа элирхэйлнэбди.

Л. МАДЫЕВА,
республикын элүүрые хамгаалгын министр.

ЭРХЫДЭЭ ЭМТЭЙ, ДОЛЁОБОРТОО ДОМТОЙШУУЛ

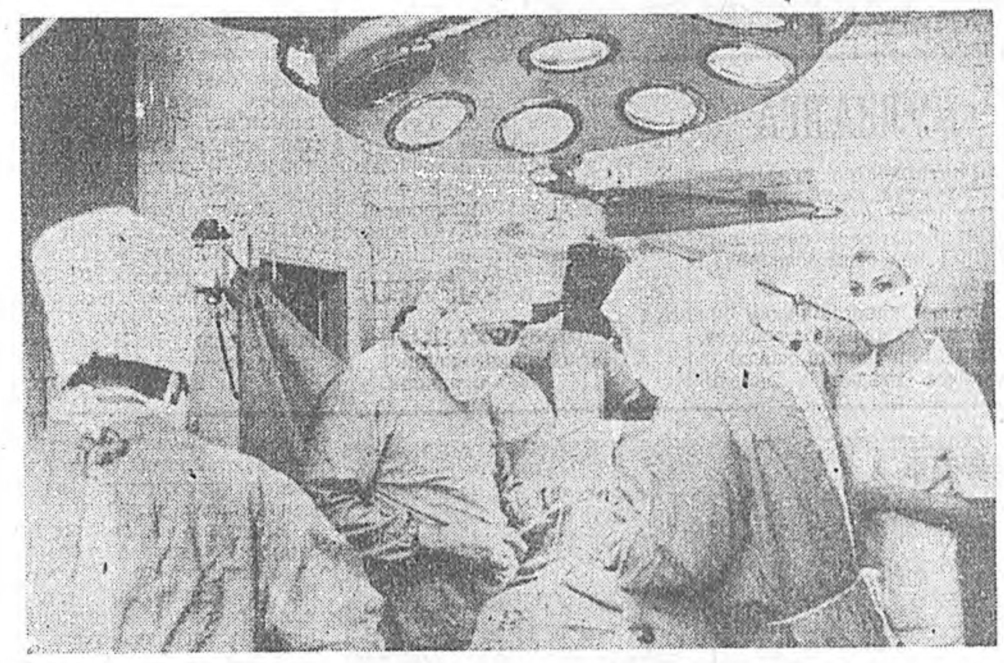
Н. Семашкын нэрэмжэтэ республиканска больницын хирургическа отделенидэ эрхыдээ эмтэй, долёобортоо домтойшуул олон юм. Тус отделениие медицинын эрдэмэй кандидат Еши Няноевич Цыбиков ударидана. Хорёод жэлэй саана Шэтын медицинскэ институт дүүргэһэнэйнгээ удаа Хяагтын районой түбэй больницада хирургээр ажаллажа эхилһэн намтартай. Удаань республиканска больница ерээ. Тэрэ үеэр хэдэн олон орёо операцинуудые хэһэн, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлэн, научна хүдэлмэри бэшэжэ эхилһэн байна.

Еши Нянюевич удаань Новосибирскын патологи ба шуһанай эрьесые шудалдаг научно-шэнжэлэлгын институдай дэргэдэхи аспирантурада суута академик Мешалкинай хүтэлбэри доро һураһан юм. Тэндэ һуража мэргэжэл шадабаряа улам дээшэлүүлээд, хүнэй хото ба зүрхэнэй үбшэнэй тон орёо операцинуудые хэдэг болоо. Тэрэ зүрхэндэ олон операци урагшатайгаар хэһэн гээшэ.

Яруунын районой Исэнгэ нютагай юрын буряад бүлэдэ түрэһэн Е. Н. Цыбиков республикын эрхим хирургнуудай нэгэн болоо.

Академик Б. В. Петровскиин ударидалта доро Москвагай Бүхэсоюзна хирургическа түбэй нэгэ отделениин Эрхүү городто эмхидхэгдэһэн юм. Хүнэй хото ба доторой үбшэ аргалдаг тус отделениин научна бүлэг манай республиканска больницын хирургическа отделенидэ 1981 ондо бии болгогдоо һэн.

— «Мүнөө дээрээ намһаа гадна, медицинын эрдэмэй 2 кандидат В. М. Кузнецов, С. Л. Хингеева гэгшэд тус бүлэгтэмнай ороно. Ойрын жэлнүүдтэ энэ научна бүлэгнай 10 хүнһөө бүридэхөөр хараалагдана. Тиигэжэ бидэнэр медицинын эрдэмэй мүнөөнэй туйлалтануудые, түрүү дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэхэ аргатай болонобди, — гэжэ Еши Нянюевич хөөрэбэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Медицинын эрдэмэй кандидат Е. Н. Цыбиков операци хэжэ байна. 2. Тэрэ отделениин хирургнууд Б. Данзанов Б. Дамдинов гэгшэдтэй орёо операциин нэгэ зүйл тухай зүбшэн хэлсэнэ.

С. БАЛДУЕВ.

ЯМАРШЬЕ КУРОРТҺОО ДУТУУГҮЙ

ГУСИНООЗЕРСКЫН урда захада оршоһон сэсэрлиг соо тобойжо харагдаһан профилакториин байшан архитектурна шэнжэ түхэлөөрөө залуу городой шэмэглэл болонхой. Гурбан дабхар байшангай сонхонууд хана зубшаһан хэлхэ шэлнүүдээрээ лоджонууд тээшэ харанхай.

Тэндэ амархаяа, бэеэ эмшэлүүлхэеэ ерэһэн горнягууд һаруул уужам палатанууд соо байдаг юм. Олонхи таһалганууд хоёр-хоёр хүнэй байха һууритай. Тэндэнь мүнөө үеын яла-сала мебель, шала дээрэнь ковер, харин хамтын амарха холлнууд соо телевизор, газетэ, журналнууд, стол дээрэхи наадаанай хэрэгсэлнүүд харагдана. Байшан соо хаа хаанагүй гоё һайхан сэсэгүүд, уран зурагууд...

...Газар доро хүндэ хүшэр ажал хэһэнэй удаа шахтер халаанай һүүлээр энэ профилактори ерэжэ, һэргылэмжын — медицинскэ аргаламжа гарадаг, дуратай һаа тэндээ хонодог, хооллодог. Медицинскэ албан мүнөө үеын эрдэмэй һүүлшын туйлалтануудай хэрэгсэлнүүдээр зэбсэгжэнхэй. Ушар иимэһээ профилакториин хуушан байшан мүнөөнэй эрилтэдэ харюусажа шадахаяа болёод, Холбоолжоной уурхайн 2 мянга гаран хүдэлмэрилэгшэдэй, «Гусиноозерская» шахтын 800 шахуу горнягуудай элүүр энхые сахиха томодхогдоһон профилактори баригдажа, хоёрдохи жэлээ ашаглагдажа байна. Нэгэн доро 150 хүдэлмэришэд эндэ амарха, бэеэ эмшэлүүлхэ аргатай юм.

Процедурна кабинедүүдэй нэгэн соо «хэмэл наран» гэлсэдэг ультрафиолетовэ элшээр шахтёрнууд бэеэ шаруулдаг. Тусгаар кабинет соо үе мүсэеэ тусхай шабараар шабаһан амарагшад харагдана.

Хиранай курортһоо саг үргэлжэ энэ эмтэй шабар асарагдана гээшэ. Имагтал шахтернуудай ажалай онсо өөрын бэрхэшээлнүүдһээ уламжалан үбшэлэгшэдтэ эдэ процедуранууд тон туһатай.

Нүүрһэнэй шорой тооһоной зүйлнүүд амисхалай органуудта харша ааб даа. Олон зүйлнүүдэй эм дом «буйлуулжа», уурал гаргаһан вентиляциин аппарадай хажууда шахтер Г. И. Каленых һууна.

— Ээлжээтэ амаралтада гарахадаа, заатагүй Крым, Кавказай курорт санатори ошолтогүй, энээн соогоо урда зүгэй наранай элшэ, эмшэлүүлэлгын бүхы процедуранууды абахада болоно ха юм,—гэжэ энэ нүхэр хэлэнэ.

Профилактори соо амарха һайн эрхэ байдал түхеэрэгдэнхэй. Баян библиотекэ, телевизор, радио, спортивна хэрэгсэлнүүд хүн бүхэнэй дуранда. Хажуудахи парк соонь сэнгэн наадаха олон үйлэтэй аттракцион бии. Лекци саг үргэлжэ уншагдана, экскурси болон аяншалгын бюрогой туһаламжаар амарагшад республикын түүхэтэ газарнуудтай танилсан ябадаг заншалтай болоо. Хүн бүхэнэй һанаа дуранай захилаар эдеэ хоолой меню табигдана.

Тобшолон хэлэхэдэ, Гусиноозерскын горнягуудай профилактори хүдэлмэрилэгшэдэй элүүр энхые сахиха үүргээ эрхим һайнаар бэелүүлхэ эрхэ байдалтай. Тиимэһээ ганса шахтернууд бэшэ, мүн Сэлэнгын районой хүдөөгэй ажалшад эндэ ерэжэ амарха, эмшэлүүлхэ дуратай байдаг.

Горнягуудай жэшээгээр Гусиноозерск ГРЭС-эй хүдэлмэрилэгшэд «Энергетик» гэһэн профилактори барижа байнхай.

Н. НАМСАРАЕВ,
манай корр.

ШАГНАЛ

Арадай элүүрые хамгаалха талаар габьяатай байһанайнгаа түлөө Загарайн районой Онохойн участково больницын врач Юлия Петровна **Антонова**, Бэшүүрэй районно түбэй больницын ахамад врачай орлогшо Майя Савельевна **Андреева**, Зэдын районой Дэрэстэйн участково больницын врач Жорж Николаевич **Глушко**, Буряадай АССР-эй элүүрые хамгаалгын министрэй орлогшо Борис Владимирович **Кузьмин**, Улаан-Үдэ городой шүдэнэй 2-дохи поликлиникын главна врач Майя Михайловна **Литвинцева**, Эрхүүгэй медицинскэ институдай госпитально хирургиин кафедрын доцент Виктор Фёдорович **Пирожков**, Улаан-Үдэ городой 4-дэхи больницын врач Галина Семеновна **Тарасова**, Буряадай АССР-эй Элүүрые хамгаалгын министерствын 3-дахи больницын отделениие эрхилэгшэ Владимир Абогоевич **Тарнуев**, Прибайкалиин районой Горячинскын тусхай больницын врач Исаак Аронович **Циглис**, Яруунын районой Тэлэмбын участково больницын врач Зинаида Нимаевна **Цыренова**, республиканска эндокринологическа диспансерэй врач Надежда Андреевна Шоболова гэгшэд **Буряадай АССР-эй габьяата врач** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ.

Республикын элүүрые хамгаалгын органуудта ашатай үрэтэйгөөр ажаллаһанайнь түлөө медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй үдэртэй дашарамдуулан, Кабанскын районно түбэй больницын клиническэ лабораториин лаборант Галина Егоровна **Брельгина**, Улаан-Үдэ городой табадахи больницын ахамад врач Виталий Дмитриевич **Воронцов**, Улаан-Үдэ городой медицинскэ түргэн туһаламжын больницын медицинскэ статистик Энгельсина Семеновна **Гошенова**, Хойто-Байгалай районой Нижнеангарскын районно түбэй больницын врач Валентина Цыдыповна **Дашидоржиева**, «Бурятмедтехника» управлениин үйлэдбэриин-техническэ таһагай начальник Иван Семенович **Демченков**, Улаан-Үдэ городой кожно-венерологическа диспансерэй ахалагша медицинскэ сестра Цырема Очировна **Дондупова**, Закаменскын районно түбэй больницын врач Марта Георгиевна **Ковалевская**, Баунтын районно түбэй больницын санитарка Галина Павловна **Каштанова**, Хурамхаанай районно түбэй больницын медицинскэ сестра Валентина Петровна **Зотова**, ВСЖД-гэй Улаан-Үдэ станциин отделениин больницын массажист Анна Петровна **Трифонова**, Баргажанай районой Баянголой участково больницын ахамад врач Эльвира Будаевна **Содномова**, Хориин районой Тээгдын участково больницын врач Анатолий Яковлевич **Хандархаев**, республиканска наркологическа диспансерэй участково медицинскэ сестра Ольга Борисовна **Чистякова**, республиканска больницын хирургическа отделениин врач Борис Намсараевич **Эрдынеев**, Улаан-Үдэ городой городской санэпидстанциин отделениие даагша Екатерина Сергеевна **Шабакова** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнагдаба.

[Б]АРИЛГАШАДАЙ ДУНДА ХҮНДЭТЭЙ

[Сев]еробайкальск хотын [...]харгын отделениин [...]никын нюдэ аргал[...]ач Эльвира Филип[...] Барданова БАМ-ай [...]шадта мэдээжэ, тэ[...]лсэдэг хүндэтэй айл[...]ь болонхой. БАМ[...]аршье участогай хү[...]ршэд тэрэниие ха[...]р үгтан абадаг.

[Ман]ай барилгашадай дун[...]эл республикынгаа ту[...]шэдые золгохо[...]эрхолтойшье, урма[...]йшье байдаг. Эльвира Филипповна Бар[...] кандидатска диссер[...]хамгаалһан юм гээд [...]он тэмдэглэнэб.

Ленинградай ординатура, диссертацида бэлдэлгын жэлнүүд, диссертаци хамгаалга... — эдэ бүгэдэ гаталагдаһан зам. Харин мүнөө медицинын эрдэмэй кандидат Эльвира Барданова нюдэнэй үбшэ аргалха талаар шэнжэлгэнүүдые үнгэргэнэ. Тэрэ тоннельщигүүдэй элүүр энхые хамгаалгада илангаяа анхаралтайгаар хандадаг юм. Нюдэнэй элдэб үбшэнһөө һэргылхэ талаар хүдэлмэри үргэнөөр ябуулна. Энэ хүдэлмэриие саашадань бүри хүгжөөхэ тухай Эльвира Филипповна нэгэнтэ бэшэ бодолгото болодог, туршалга нуудые хээдшье үзэдэг юм. Гэбэшье энэнь үдэр бүриин, юрын хүдэлмэри юм ааб даа. Саашанхи хэрэгынь сагай ябаса, туршалга, амжалтанууд харуулна бэзэ.

Эльвира Филипповна Эрхүүгэй медицинскэ институт дүүргэһэн юм. Доктор Барданова БАМ-ай Буряадай участогта дүрбэдэхи жэлээ ажаллажа байна. Северобайкальск хотын больницын эрхим мэргэжэлтэдэй нэгэн болонхой.

Е. БАЛЬБУРОВА.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Э. Ф. Барданова ажал дээрээ.

М. МАРТИНСОНОЙ фото.

ЭДЭБХИ ҮҮСХЭЛ ХЭРЭГТЭЙ

Совет хүнүүдэй элүүр энхые хамгаалха хэрэгтэ аптекын эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд ехэ үүргэ дүүргэдэг гээшэ.

Манай коллектив хүн зониие эм домоор һайнаар хангахын, түрүү дүй дүршэл халан абахын, фармацевтнүүдэй мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхын тула аша туһатай хэмжээнүүдые бэелүүлжэ байдаг. Хүндөөр үбшэлһэн хүнүүдтэ, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай инвалидуудта эм дом гэртэнь абаашажа үгэхэ, телефоноор захилнуудые абаха, хомор эмүүдые гамтайгаар гаргашалха гэхэ мэтэ хэрэг үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэдэг юм.

Локомотив-вагон заһабарилгын заводой, Улаан-Үдын түмэр замай станциин поликлиникэнүүд ба больницануудта фармацевтическэ мэдээсэлэй кабинедүүд нээгдэнхэй, тиихэдэ Дээдэ-Онгостойн уушханай ханяаданай санаторидо, хүүгэдэй санаторидо врачай булангууд эмхидхэгдэнхэй. Аптекымнай мэдээсэлэй бүлэг врачнуудта шэнэ эм дом тухай дуулгажал байдаг. Хүн зоной аша туһада, таарамжатай байхыень тула манай аптекэ үглөөнэй 8 сагһаа үдэшын 20 час болотор хүдэлнэ. Эм хэрэглэгшэдые түргэнөөр, һайнаар хангаха асуудалда бидэнэр саг үргэлжэ анхаралаа хандуулжа байдагбди.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын агууехэ дайнай инвалидуудые манай аптекын комсомолшууд шефтээ даажа абанхай. Эндэхи бүхы 36 инвалидые бүридхэлдэ абаад, гэртэнь эмүүдые абаашадаг, хөөрэлдөөдые үнгэргэдэг гуримтайбди. Тэдэнэрые эмшэлдэг врачнуудтай хэлсээд, хэрэглэдэг эмүүдэйнь тусхай нөөсэ бии болгообди. Тэдэнэр ээлжээндэ байнгүйгөөр, бүхы хэрэгтэй эмүүдээ түлбэригүйгөөр абадаг юм. 1982 ондо дайнай инвалидуудта 1777 түхэригэй, тусхайта пенсионернүүдтэ 863 түхэригэй эмүүд үгтөө.

Аптекымнай коллектив үнгэрэгшэ жэлдэ түсэбһөө гадуур 21 мянган түхэригэй эм дом худалдажа, түсэбөө хоёр үлүүлһэн байна. Тиихэдэ 620 мянган рецептээр эм үгэхэ түсэбтэй аад, 771 мянган рецептээр эмүүдые тараан үгөөбди.

Тиихэдэ эм домдо ородог ургамалнуудые бэлдхэхэ түсэб баһал үлүүлэн дүүргэгдээ. Түсэбэй ёһоор 210 килограмм тиимэ продукци бэлэдхэхэ аад, 404 килограммда хүргөөбди. Аптекэнүүд болон эмнэлгын эмхи зургаануудай хүдэлмэрилэгшэд гурба дахин ой тайгада гаража, эм домдо ородог ургамалнуудые суглуулһан байна.

1978 ондо манай аптекэдэ түрүү дүй дүршэлэй һургуули нээгдээ һэн. Үнгэрэгшэ, 1982 оной туршада республикымнай хүдөөгэй 18 аптекэһээ 50 гаран хүн ерэжэ, ажал хүдэлмэритэймнай танилсаһан юм.

Манай аптекэдэ эрхимээр ажаллаха, хүн зониие һайнаар хангаха бүхы эрхэ байдал хангагданхай. Уужам сарюун залтай, шэнэ мебельнүүдтэй, эм домуудые бэлдэхэ, хадагалха олон таһалгануудтай байратай болоһоорнай хэдэн жэл үнгэрбэ. Бүхы эм домууднай коллективэй гэшүүн бүхэнэй шадамар бэрхэ ажалаар хэрэглэгшэдтэ хүргэгдэнэ.

Манай коллектив 30 гаран жэлэй туршада ажаллаһан ветерануудсараа, шударгы бэрхэ залуу хүдэлмэрилэгшэдөөрөө омогорхохо ёһоороо омогорходог. Ажалай ветеранууд М. И. Колосова, Е. В. Кириллова, В. А. Деревянко гэгшэд залуушуулые һурган хүмүүжүүлнэ, баян дүй дүршэлөөрөө хубаалдана. Тиихэдэ залуу мэргэжэлтэд — рецептор, профсоюзай месткомой түрүүлэгшэ Г. Б. Гончикова, ассистентнүүд эгэшэ дүүнэр Ринчиновანууд, таһагые даагшын орлогшо Л. Г. Шамбаева, мүн багсалагшад З. Ш. Рабданова, И. Б. Надмитова эрхимүүдэй тоодо ороно.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, арбан нэгэдэхи табан жэлдэ хүн зониие улам һайнаар хангаха гэжэ оролдонобди. Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ойдо зорюулжа, дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абанхайбди. Һара, квартал бүриингөө түсэбүүдые үлүүлэн дүүргэһэнэй ашаар байгша оной декабриин 10 болотор жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэ гэжэ шиидээ һэмди.

Үнгэрэгшэ, 1982 онойнгоо түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэһэнэйнгээ түлөө республикын аптекын управлени, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой дамжуулгын Улаан тугта, мүнгэн шанда хүртэһэн байнабди.

Нёдондо жэлэй дүрбэдэхи кварталһаа эхилжэ, хүн зониие хангаха түрүү дүй дүршэл хэрэглэдэг болообди. Тиигэжэ бидэнэр локомотив-вагон заһабарилгын заводой болон бусад промышленна предприятинуудай эмүүдые абаашажа, цех соонь хүн зондо худалданабди. Байгша оной нэгэдэхи кварталай туршада 18 дахин предприятинуудта ошообди. Энэ үүсхэлнай хүдэлмэришэдэй зүгһөө халуунаар һайшаагдаба.

Манай аптекэ — Железнодорожно районой түбэй аптекэ байһан тула бусад коллективүүдтэ методическа туһаламжа үзүүлнэ. Тиихэдэ манай жэшээгээр зэргэлэн байдаг 29-дэхи, 48-дахи аптекэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд предприятинуудта ошожо, эм домуудые худалдадаг болоо.

Бүхы ажал хүдэлмэреэ тон нарин хиналтада абажа, тобшололнуудые хэһэн, тэрээнһээ уламжалан, хүдэлмэриин эмхидхэл, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлжэ шадаһан байнабди. Гэхэтэй хамта, манай аптекын захиргаан һайнаар ажаллаха эрхэ байдал хүдэлмэрилэгшэдтэ олгохо ябадалые тон шухала хэрэг гэжэ тоолодог байна.

Аптекын хүдэлмэрилэгшэдэй мэргэжэл шадабариие дээшэлүүлхэ асуудал тон ехэ удха шанартай ааб даа. Тиимэһээ һара бүри фармацевтикэ шудалдаг кружогой хэшээл, долоон хоног бүридэ нэгэ дахин политинформаци үнгэргэгдэнэ. «Мэргэжэлэйнгээ талаар эрхилэгшэ» гэһэн нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө конкурс-харалга заншанхай. Хүн бүхэмнай өөрын социалис уялгануудтай юм. Тэрэнэй дүүргэлтэ кварталда нэгэ дахин шалгагдажа, суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдэдэг.

Түрэл Буряад республикынгаа жабхаланта 60 жэлэй ойе ажалай амжалтануудаар угтахын тула социалис мүрысөө үргэдхэжэ, ажалайнгаа журам һайжаруулха, хүн зониие улам һайнаар хангаха зорилготойбди.

К. ХАДЫКОВА,
Улаан-Үдын 84-дэхи аптекые даагша.

ХОТО, ХҮДӨӨГЭЙ hОНИН

ТҮРЭЛ СОВХОЗДОО ТУhАЛНА

hургуулинуудта hуралсалай жэл үнгэржэ, hурагшад зунайнгаа амаралтада гараба. Хориин районой Тээгдын дунда hургуулиин ахамад классуудай олонхи hурагшад түрэл Хүрбынгөө совхоздо туhалжа эхилбэ. Жэшээлхэдэ, 9-дэхи «а» болон «б» классуудай hурагшад 1000 толгой хурьгадай отарада ээлжээгээр ябажа хүдэлнэ.

hурагшадай хүдэлдэг отарые дүршэл ехэтэй малшан пенсионер Р. В. Генденов хүтэлбэрилнэ. Тиихэдэ багшанар баhал ээлжээгээр хурьгадай отара ошожо, hурагшадтай хүдэлэлсэнэ. Отара дээрэ хүдэлжэ байhан hурагшад hайн байраар, эдеэ хоолоор болон бусад хэрэгсэлнүүдээр гүйсэд хангагданхай.

Ц. ГОМБОДОРЖИЕВА.

ЭДЭБХИТЭЙГЭЭР ЭХИЛЭЭ

Оршон тойронхи байгаалиие хамгаалгын, hуурин тосхонуудые болбосон түхэлтэй болголгын болон набшата модо тарилгын нэгэ hара Хойто-Байгалай райондо эхилбэ.

Түрүүшын үдэр Северобайкальскын дунда hургуулиин hурагшад эбтэй эетэйгээр хэдэн мянгаад сагдуул модо hуулгаа. Хүүргэ бариадаг 52-дохи отрядай хүдэлмэришэд ажахынгаа газарые ногооруулжа, болбосон түхэлтэй болгоо. ВЛКСМ-эй райкомой дэргэдэ байгуулагдаhан комсомол залуушуулай отряд энэ хэрэгтэ горитой хубитаяа оруулаа. БАМ-ай Буряадай участогай дунда hургуулинуудай «ногоон» патрульнууд тэдэнэртэ туhаламжа үзүүлнэ.

А. АФАНАСЬЕВА.

ХҮГЖЭМШЭД—СТУДЕНТНЭРТЭ

Буряадай композиторнууд, артистнууд Зүүн Сибириин технологическа институтда саг үргэлжэ айлшалдаг юм. Москвада болоhон Буряадай литература, искусствын үдэрнүүдтэ хабаадаhан композиторнууд В. А. Усович, Б. О. Цырендашиев гэгшэд, Буряадай оперо болон балетэй театрай солистка Сурена Дашицыренова, Буряадай АССР-эй габьяата артист Г. Богодаев, арадай дуунуудые гүйсэдхэхэ талаар Бүхэроссиин конкурсын лауреат Болот Бороев гэгшэд студентнэртэй уулзалгада ерээ.

Зохёохы түсэбүүд, саашанхи хараа зорилгонууд, амжалтын арга нүхэсэл тухай эдэнэр hонирхолтойгоор хөөрөө. Удаань зохёолнуудаа гүйсэдхөө. Жэшээлхэдэ, Д. Жалсараевай үгэ дээрэ найруулан зохёогдоhон «Буряадай аялганууд» гэhэн шэнэ поэмэ зэдэлээ. Г. Богодаев энэ зохёол гүйсэдхөө. Театрай солистнууд С. Дашицыренова, Б. Бороев дуунуудые гүйсэдхөө.

Т. АБИДУЕВА.

hОНИРХОЛТОЙ УУЛЗАЛГА

Буряадай үндэhэн искусствын түлөөлэгшэ, РСФСР-эй арадай артист Буда Николаевич Вампилов hаяхан Хэжэнгын район соогуур ябажа, уулзалгануудые үнгэргэбэ. Тиихэдээ «Первомайский» совхозой нэгэдэхи отделени бологшо Хөөрхэ тосхондо хүрөө hэн. Эндэ болоhон hонирхолтой уулзалгада олон хүнүүд, тэрэ тоодо нютагай интеллигенци, hургуулиин hурагшад, пенсионернүүд, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд хабаадалсаа.

Буряад киногой анхан бии болоhон, тэрэнэй хүгжэлтэ, өөрөө ямар кинодо наадаhан тухайгаа хүндэтэ айлшан суглааргашадта hонирхолтойгоор хөөрэжэ үгэбэ. Уулзалгын эсэстэ «Алтан гэр» гэжэ уран hайханай кинофильм харуулагдаа. Республикын кинофикациин управлениин инженер В. Б. Жанчипова, районой киносетиин директор Д. Ж. Бадмацыренова болон бусад Б. Н. Вампиловтай ябалсаа.

Д. ДОРЖОГУТАБАЙ,
СССР-эй кинофикациин отличник.

ХАНИ БАРИСААТА ГДР-тэ

Байгша оной май hарада манай республикын аяншалагшадай нэгэ бүлэгтэй Германиин Демократическа Республикада «Хүдэлмэришэдэй болон революционно хүдэлөөнэй дурасхаалта газарнуудаар» гэhэн маршрудаар ябажа, ехэ юумэ хаража үзэжэ ерээб.

ГДР-эй ниислэл Берлин хото ерэхэдэмнай, Совет-германиин хани барисаанай конгресс хүдэлмэреэ эхилээд байгаа hэн. Ниитын эмхи зургаануудай байшангууд дээрэ Совет оронуй тугуудай намилзажа байхадань ехэ урматай hайхан байгаа бэлэй.

Тон түрүүн Галле хото шадархи кооперативай хүдэлмэришэдтэй уулзаабди. Энэ ажахы хартаабха, таряа ургуулжа, Галле хотодо ажаhуугшадые продукцяараа хангадаг байна. Тэндэ Совет-германиин эб найрамдалай бүлгэмэй түлөөлэгшэд совет, немец арадуудай эбдэршэгүй хани барисаан тухай hайн hайхан үгэнүүдые хэлээ hэн.

Берлин хотодо Трептов-парк соохи hүр жабхаланта мемориальна комплексын дэргэдэ хүрэжэ, совет сэрэгшын дурасхаалда hүгэдэн, сэсэг табяа hэмди.

В. МОГЗОЕВ.

ХҮНДЭТЭЙ ЭМШЭН

Хүн зоной элүүр энхын түлөө хүсэ шадалаа гамнадаггүй эмшэд олон бшуу. Буряадай АССР-эй Элүүрые хамгаалгын министерствын 3-дахи больницада арба гаран жэлэй туршада хүдэлжэ байhан В. А. Тарнуев коллектив соогоо хүндэтэй врачнуудай нэгэн юм.

Тэрэ Шэтын медицинскэ институдай эмнэлгын факультет дүүргэhэнэй удаа врач-терапевтээр хүдэлжэ, ажалайнгаа намтарые Яруунын райондо эхилээ hэн. Удаань Шэтын медицинскэ түргэн туhаламжа үзүүлдэг станцида хүдэлөө. Хэзээдэшье урагшаа hанаатай, үбшэнтэндэ налгай зохид хандасатай врач гэжэ мэдээжэ болоо бэлэй.

Уданшьегүй В. А. Тарнуев Новокузнецкдэ мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ талаар курсануудые гараа. 1970 онhоо Улаан-Үдын 3-дахи больницада функциональна диагностикын кабинедэй врачаар, ординатораар саг зуура хүдэлөө. Владимир Абогоевич эмнэлгынгээ онол аргануудые нарижуулан hайжаруулхаар саг үргэлжэ оролдодог юм. Жэшээлхэдэ, зүрхэ hудаhанай үбшэнүүдые элирүүлхэ, эмшэлхэ, аргалхын талаар курсануудта hуралсаhан байха юм.

Владимир Абогоевич эмхидхэлэй онсо шадабаритай мэргэжэлтэн юм. Тиимэhээ 3-дахи больницын отделениие даагшаар томилогдоо hэн. Отделенидээ тэрэ хэдэн шэнэ медицинскэ түхеэрэлгэнүүдэй туршалга үнгэргэhэн, ашаглалгада оруулhан байна.

Терапиин онсо шухала асуудалнуудаар В. А. Тарнуев шэнжэлхы удхатай хүдэлмэринүүдые бэшэдэг. Эмнэлгын, хүтэлбэрилхы, научна ажал ябуулгадаа амжалтатай, үбшэнтэнэй харилсаа холбоо байгуулжа шададаг дээдэ гарай мэргэжэлтэн гээд Владимир Абогоевичые хүндэлэн нэрлэмээр бшуу. Олон хүдэлмэринүүдынь толилогдонхой. Зүрхэнэй үбшэнтэй хүниие аргалхада хэрэглэгдэдэг элдэб медицинскэ аппарадууд, тусхай шэнжэлгэнүүдэй үндэhөөр согсологдоhон бусадшье дүй дүршэл тухай эдэ статьянууд дотор тодорхойгоор хөөрэгдэнхэй.

Гэхэтэй хамта В. А. Тарнуев ниитын ажабайдалда эдэбхитэй хабаадалсадаг юм. Больницын партийна эхин организациин секретарь мүн. Хүн зоной урда санитарно-гэгээрэлгын удхатай лекцинүүдые олоор уншадаг.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: В. А. Тарнуев.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ХИЛЫН СААНАhАА
ТАСС АПН

БАТА НАЙДАМТАЙ, ЗАЛАН СЭХЭ ХАРАА ШЭГЛЭЛ

КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй дүнгүүд, СССР-эй Верховно Соведэй сессиин хээгдэлгэ уласхоорондын олонитын ба хэблэлэй анхарал татажа байhаар. КПСС-эй ЦК-гай Пленум совет обществын хүгжэлтын мүнөөнэй шатын гол шухала зорилгонуудые шиидхэлгэдэ КПСС-эй ленинскэ ёhоор хандалгын шэнэ толотомо жэшээ, парти болон арадай нягта жагсаалтай, бата нэгэдэлтэй байлгын гэршэ болоhон байна гэжэ элдэб оронуудай политическэ элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад, хэблэл тэмдэглэнэ. Дэлхэйн хэблэлдэ үргэнөөр толилогдоhон Пленумэй материалнууд соо, Пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Ю. В. Андроповой хэлэhэн үгэ дотор коммунис байгуулалтын ехэ зорилгонууд эрдэм ухаанда үндэhэлэн табигдаhан байна гэжэ онсолон заагдаба. Манай үе сагта гансал социализм уласхоорондын харилсаануудта болоhон бүхы hайн юумые залан сэхээр хамгаалдаг, шахардуу шанга байдалые hуларуулха хэрэгые, эб найрамдалые, арад бүхэнэй ашатуhые хамгаалдаг байна гэжэ тэмдэглэгдэнэ. Газар дэлхэй дээрэ эб найрамдалые сахин хамгаалга хадаа КПСС-эй гадаадын политикын гол зорилго болоно.

СССР-эй Верховно Соведэй сесси Ю. В. Андроповые СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшээр нэгэн дуугаар hунгаба гэжэ дэлхэйн информационно агентствэнүүд, гадаадын радио болон телевидени мэдээсэнэ. КПСС болон совет арадай нэгэдэлые саашадань бэхижүүлгэ, СССР-эй дотоодын болон гадаадын политикын хараа шэглэлэй уг залгамжалга, уласхоорондын байдалые hайжаруулха, түгшүүрилые hуларуулха, термоядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха талаар шэглүүлэгдэhэн Коммунис партиин, Совет гүрэнэй бата, залан сэхэ хараа шэглэл Ю. В. Андроповой ажал ябуулгатай таhаршагүй холбоотой байна гэжэ гадаадын олониитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүд тэмдэглэнэ. Социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай газетэнүүд, дэлхэйн бусад хэдэн гүрэнүүдэй олониитын дунда мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүд Пленум дээрэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, КПСС-эй ЦК-гай секретарь нүхэр К. У. Черненкын хэлэhэн «Партиин үзэл сурталай, ниитэ-политическэ хүдэлмэриин гол шухала асуудалнууд» гэhэн элидхэлые өөрин хүсэдөөр гү, али дэлгэрэнгыгээр толилhон байна.

Үйлэдбэриие хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ, арад зоной hуудал байдалые hайжаруулха, социалис демократиие, ажабайдалай совет түхэл шэнжын үндэhэ hуурине бэхижүүлхэ, эб найрамдалые хангаха, термоядерна дайе зайсуулан сараха гэhэн партиин хараа шэглэлые Советскэ Союзай ажалшад нэгэн дуугаар дэмжэнэ гэжэ Болгариин **«Работническо дело»** газетэ Пленумэй дүнгүүдые шэнжэлхэдээ бэшэнэ. Дайнай аюулые хойшолуулашагүйгөөр сараха гээшэ СССР-эй гол зорилго болоно. Советскэ Союз уласхоорондын харилсаае үндэhөөрнь hайжаруулхые, эдэ харилсаануудтахи үүсхэл эдэбхиие хүгжөөн бэхижүүлхые оролдоно. Тэрэ гүрэнүүдэй ба арадуудай бэеэ даааhан эрхэнүүдые хүндэлдэг, уласхоорондын эрхын гол ёhонуудые наринаар сахидаг байна.

Газар дэлхэй дээрэ бата эб найрамдал хангаха хэрэгтэ ехэ үүргэ нүлөө үзүүлхэ гээшэ социалис оронуудай политикын шухала нүхэсэл болоно гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Пленум тэмдэглээ гээд **«Руде право»** (ЧССР) бэшэнэ. Эдэ оронуудай хани харилсаае, нягта жагсаалые бэхижүүлхэ гээшэ КПСС-эй ба Совет гүрэнэй уласхоорондын ажал ябуулгын гол шэглэл болоно.

«КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленум хадаа гансал Советскэ Союзай бэшэ, харин бүхы дэлхэйн арад зоной анхаралые бэе тээшээ татаhан айхабтар шухала удха шанартай үйлэ хэрэг болоно,— гэжэ Польшын **«Трибуна люду»** бэшэнэ. — Энэнь нэн түрүүн Пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдэhэн партиин үзэл сурталай, ниитэ-политическэ хүдэлмэриин асуудалнуудай шухала удха шанарhаа үндэhэтэй. Энэ хадаа коммунис байгуулалтын гол шухала хубинуудай нэгэниинь болоно. Мүнөө үедэ хүн түрэлтэнэй түүхэдэ үзэгдөө дуулдаагүй ехэ хёмороон зүришэлдөөн боложо байна. Бүхы дэлхэй дээрэхи олон миллиард хүн зоной ухаан бодолой зүрхэ сэдьхэлэй түлөө тэмсэл болоно. Хүн түрэлтэнэй сэрээдүйн энэ үзэл сурталай тэмсэлэй дүнгүүдhээ бага бэшээр дулдыдаха байна...»

Ниитын бата найдамтай хүгжэлтэ дэбжэлтэдэ социалис байгуулалта бүхы арга боломжонуудые бэлдэдэг байна гэжэ Ю. В. Андроповой хэлэhэн үгэ тодо хурсаар баталба гэжэ ГДР-эй **«Нойес Дойчланд»** газетэ бэшэнэ. Совет оронoй туйлаhан асари ехэ амжалтанууд тухай найруулхадаа, КПСС-эй Программые шэнээр редакцилгада хабаатай шухала асуудалнуудта КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь тогтожо хэлэбэ. Тиихэдэ КПСС-эй урда, совет арадай урда гол шухала асуудалнууд, оэрхэшээл түбэгүүд тохёолдоно гэжэ тэрэ хэлэбэ. Коммунис байгуулалтын хэрэгые шэнэ амжалтануудта хүргэхэ тодорхой харгы замууд Ю. В. Андроповой хэлэhэн үгэ дотор заагданхай.

Совет арадай урда табигдаhан асари ехэ зорилгонуудые шиидхэхын тула КПСС-эй хүтэлбэрилхы үүргые саашадань дээшэлүүлхэ эрилтэ табигдаhан байгаа гэжэ Ю. В. Андропов КПСС-эй ЦК-гай Пленум дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглээ гээд Венгриин **«Непсабадшаг»** газетэ бэшэнэ. Парти болон совет арадай үмэнэ табигдаhан гол шухала зорилгонуудые шиидхэлгэдэ хүсэ шадалаа элсүүлхэ ёhотойбди. Тиигээд байбал, социалис байгуулалта ехэ булюу талаяа, дура буляаhан хүсэеэ бүхы дэлхэйдэ батаар харуулжа шадаха байна.

КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй шиидхэбэринүүд, Ю. В. Андроповой хэлэhэн үгэ — социалис общество тухай марксистско-ленинскэ hургаалые, уласхоорондын политикада ленинскэ парти болон Совет гүрэнэй залан сэхэ хараа шэглэлые бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ КПСС-эй зохёохы ёhоор хандалгын шэнэ толотомо гэршэ жэшээ болоно гэжэ Монголой **МОНЦАМЭ** агентство дамжуулна. Ерээдүйдэ бүхы оронуудта социализмын байгуулагдаха байhанда совет хүнүүдэй этигэн найдажа байhые социалис хани нэгэдэлтэ оронууд бүримүhэн хубаалдана. Бүхы оронуудтай амгалан ёhоор ажаhуухые, хани барисаа тогтоохые Советскэ Союзай хүсэжэ байhые совет хүтэлбэрилэгшэ дахинаа баталба.

ТЕЛЕВИДЕНИ

Июниин 19-hөө 26 хүрэтэр

ВОСКРЕСЕНИ, 19
МЕДИЦИНЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЫН ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — «Зарядкада зогсогты!» 9.55 — «Арадай уран бэлиг». 10.40 — «Будильник». 11.10— «Советскэ Союзда алба хэнэб». 12.10 — «Элүүр энхэ байлга». 12.55 — «Үглөөнэй почто»— хүгжэмтэ программа. 13.25 — «Барилга ба архитектура» — киножурнал. 13.40 — «Хүдөөгэй ажал хэрэгүүд». 14.40 — «Хүгжэмтэ киоск». 15.10 — А. Корнейчук «Платон Кречет» Москвагай Бага Бронноохи драмын театрай фильм-зүжэг. 17.25 — «Мүнөөдэр — медицинын хүдэлмэрилэгшын үдэр». СССР-эй элүүрые хамгаалгын министр С. П. Буренковтой хөөрэлдөөн. 17.40 — Медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй захилаар концерт. 18.40— Уласхоорондын шэнжэлэл. 19.40 — «Максимка» — уран hайханай фильм. 21.00 — Аяншалагшадай клуб. 22.00— «Время». 22.35 — Фильм-концерт. 24.40—Баримтата фильм. 00.10 — Шэнэ hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 15.20 — Гвардейскэ 6-дахи армиин ветерануудай уулзалга. 16.50 — «Музейнууд болон выставкын залнуудаар». Эрмитаж. (3-дахи фильм) «Меньшиковэй ордон». 17... —«Жан Кристоф» — олон серитэй фильм (6-дахи сери). 19.00 — «Москвичка» — те... клуб. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!» 21.15 «Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ». 21.45 — Ташкентын аэроклуб тухай баримтата фильм. 22.00—«Время». 22... — «Старые письма» — уран hайханай фильм. 23.40 СССР-эй арадуудай зунай Спартакиада. Хүнгэн атлети...

ПОНЕДЕЛЬНИК, 20

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 15.10 — Дамжуулгын программа. 15.15 —hүүлэй hонин. 15.30 — Түсэбтэ табан жэл — хүн бүхэнэй хэрэг» — баримтата фильмүүд. 16.05 — «Хүнүүд баяр хүргэхэ» — телеочерк. 16.35 — «Эдиршүүлэй зохёохы ажал». 17.05 — «Знание — сила» — эрдэм дэлгэрүүлгын журнал. 17.50 — СССР-эй арадай артистка Ж. Гейне Вагнерай зохёохы ажал. 18.40 — «Эжын hургуули». 19.10 — Ород дуунуудые Леонид Сметанников дуулаха. 19.40 — 19.55 —Забhарлалга. 19.55 — «Зураг бүхэндэнь наран». 20,10 —Футболой шэнжэлэл, 20.30—К. Симонов. «Парень из нашего города» — Ленинскэ комсомолой нэрэмжэтэ Москвагай театрай фильм-зүжэг. 22.00 — «Время». 22.35 — «Привет с фронта»—уран hайханай телефильм түрүүшынхеэ харуулагдаха. 24.00 — Спортоор дамжуулга. 00.45 —«Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ». 01.00—Футболоор СССР-эй чемпионат. «Динамо» (Киев) — «Шахтер» (Донецк) (2-дохи тайм).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 19.50 — Композитор Анатолий Андреев зохёохы ажал.

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!». «...лушка»—мультфильм. 21.15 Гүрэнэй хатарай «Березка» самблиин концерт. 22.00 «Время». 22.35 — «Музы молчали». Д. Шостакович. ...дохи симфони». 22.35 — ...кусствын уран бэлигтэн СССР-эй арадай артист Бо... Чирков.

ВТОРНИК, 21

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — Үглөөнэй гимнастика. 9.55 — «Ородой угалзанууд» оркестрэй концерт. 10.25 — «Привет с фронта» — уран hайханай телефильм. 11.45 — «Очевидное-невероятное». 12.45 — hүүлэй hонин. 12.50— хүрэтэр. 15.15 — hүүлэй hонин. 15.35 — «Совет ажабайдалай ёhо шэнжэ». Баримтата фильмүүд. 16.30 — Үхибүүдтэ фильм. «Домино». 17.30 — «Манай корреспондентнүүд хөөрэнэ. 18.00 — «Бултанай стадион». 18.30 — «Залуушуулай адресууд». 19.30 — 19.45 — Забhарлалга. 19.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ». 20.05 — Эрдэм наука ба ажабайдал. 20.35 — «Вторжение»— уран hайханай фильм. 22.00— «Время». 22.35 — «Мир наступающему дню» — баримтата телефильм түрүүшынхеэ харуулагдаха. 23.30 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ». 23.45 —СССР-эй арадуудай зунай VIII спартакиада. Хүнгэн атлетикэ. 00.15 — СССР-эй арадай артистка Н. Ткаченкын концерт...

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — «Вечный двигатель»—эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 13.10 — Француз хэлэн. 2-дохи жэшээ шудалагшадта. 13.40 — «Волны Черного моря» — олон серитэй уран hайханай телефильмын 5-дахи сери. 14.55— «Чудеса без чудес». 15.25 — «Ород хэлэн». 15.55 — «Советскэ Союзда алба хэнэб!» 16.55 — hүүлэй hонин.

Улаан-Үдэ. 17.00 — «Жа... үе сагууд» гэhэн концерт. ...бар». 18.05 — 21.00 — Заб... hарлалга.

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!» ...лушка» — мультфильм. 21.1... Эб найрамдал хамгаалха ...вет комитедэй түрүүл... Ю. А. Жуковай хөөрөөн. 2... — И. Гайдн. «Органай оркестрэй наадаха концерт». 22... — Рядовой Александр М...росов»—уран hайханай фил... 23.55 — В. Гаршин. «Уран раашад».

СРЕДА, 22

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.35 — Үглөөнэй гимнастика. 9.50 — «Вторжение» — уран hайханай фильм. 11.15 — «Василек», «Слоненок», «Трям, здравствуйте!»—мультфильмнүүд. 11.45 — «Киногоор аяншалагшадай клуб». 12.45 — hүүлэй hонин. (12.50 хүрэтэр). 15.15 — hүүлэй hонин. 15.35 — Совет зурагай искусство». В. А. Фаворскиин мастерской соо. 17.35 — «Хоровод дружбы» — хүүгэдэй концерт. 18.00 — «Дохёогоо үгыт, горнистнар!» 18.45 — «Парти тухай хөөрөөнүүд». РСДРП-гэй II съездын 80 жэлэй ойдо. «Шиидхэхы тэмсэл». 19.30 — 19.45 — Забhарлалга. 19.45 — «Мүнөөдэр — түби дэлхэйдэ». 20.00—А. Александровой нэрэмжэтэ Совет Армиин дуу, хатарай хоёр дахин Улаан тугта академическэ ансамбль Совет Армиин дуунуудые гүйсэдхэхэ. 21.00— «Танкодром» гэжэ уран hайханай телефильм түрүүшынхеэ харуулагдаха (1-дэхи сери). 22.00 — «Время». 22.35 — «Танкодром» (2-дохи сери). 23.45 — «Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ». 24.00 — «Спортын долоон хоногой hонин». 00.30— СССР-эй арадуудай зунай VIII спартакиада. Хүнгэн атлетикэ. (01.05 хүрэтэр).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55 — Дамжуулгын программа. 13.00 — Баримтата фильмүүд. 13.40 — Хилын харуулай сэрэгэй духовой жэшээтэ оркестр наадаха. 14.05 — Испан хэлэн. 14.35 — «Волны Черного моря» — олон серитэй уран hайханай телефильмын 6, 7 ...ринүүд. 16.55 — hүүлэй hонин.

Улаан-Үдэ. 17.00 — Буряадай гүрэнэй дуу, хатарай «Байгал» ансамблиин концерт. 17.55 — 21.00 — Забhарлалга.

Москва. 21.00 — «Амгалан нойрсогты, багашуул!» ...ты!» — мультфильм. 21.1... «Письма домой» — баримтата фильм. 22.00—«Время». 22... Искусствын уран бэлигтэн... концерт.

ЧЕТВЕРГ, 23

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55—Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 9.55—«Танкодром»—уран hайханай телефильм 1—2-дохи сери). 11.00—«Ну, погоди»—10-дахи мультфильм. 12.40—hүүлэй hонин. (12.50 хүрэтэр). 15.15 —hүүлэй hонин. 15.35— «Комсомол—минии хуби заяан» —баримтата фильмүүд. 16.15— Казахай СССР-эй уран hайханай коллективүүдэй концерт. 16.35—В. В. Маяковский. Поэзи. 17.20—Мозамбик тухай баримтата фильмүүд. 18.00—«Я —сегодня и завтра»—hурагшадай бэшэгүүдтэ харюунууд. 18.30—«Шатарай hургуули». Мэдээжэ совет мастернууд. 19.00—Олон түмэнэй ленинскэ университет. РСДРП-гэй II съездын 80 жэлэй ойдо. «Урда тээнь». 19.30—19.45—Забhарлалга. 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ»—20.00—«Песня далекая и близкая». 20.35 — «Найди свой дом» — уран hайханай телефильм. 22.00— «Время». 22.35 —А. Твардовский. «Василий Теркин»— фильм-концерт. 23.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ». 24.00— СССР-эй арадуудай зунай VIII спартакиада. Хүнгэн атлетикэ. 00.30—«Исправлени пути» —баримтата фильм. (01.00 хүрэтэр).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55— Дамжуулгын программа. 13.00—«Домбай— баримтата телефильм. 13.10— Немец хэлэн. 13.40—«Волны Черного моря» (8-дахи сери). 14.55—«ПТУ-да юундэ, яажа hурадаг бэ?» 15.25—«В бой идут одни старики»—уран hайханай фильм. 16.55—hүүлэй hо...

Улаан-Үдэ. 17.00—Буряадай... искусствын уран бэлигт... концерт. 18.30—21.00—Заб... лалга.

Москва. 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!» ...шебный экран». 21.15—«... барисаан»—тележурнал. ... —«Арадай аялганууд». 2... «Время». 21.35—Экран д... кинокомеди. «Шахматная ...рячка». (1925), «Ягодка лю... (1926)—богони фильмүүд. 2... —И. Штраусай зохёолнууд... концерт. (00.40 хүрэтэр).

ПЯТНИЦА, 24

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.35—Үглөөнэй гимнастика. 9.50 —Баримтата телефильмнүүд. 10.35—«Найди свой дом». 11.45 —«Эсэгэ, эжы, би—спортивна бүлэбди». 12.45—hүүлэй hонин. 15.15—hүүлэй hонин. 15.35— Баримтата фильмүүд. 16.25— «Ород хэлэн». 16.55—Үхибүүдтэ-фильм. «Каникулы на пустынной улице» (Венгри»). 18.00 —«Залуушуулай адресууд».

Улаан-Үдэ. «Байгал»—мэдээсэлэй программа.

Москва. 18.45—«Хүхюу онтохонууд». 19.00—«Бидэ БАМ бариноабди». 19.30—19.45—Забhарлалга. 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ». 22.00—И. Брамс. Паганиниин темээр. 20.20— «Старшая сестра».—уран hайханай фильм. 22.00—«Время». 22.30—Эстрадын концерт. 23.20 —«Саяны»—баримтата фильм. 23.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ». 24.00—Футболоор СССР-эй чемпионат. «Черноморец»—«Динамо» (Минск) (01.45 хүрэтэр).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 12.55—Дамжуулгын программа. 13.00—«Во имя наших грядущих дней...»—hурагшадай фронтовик поэдүүдтэй уулзалга. 13.50—«Үхибүүдтэ бэшэhэн hүүлшын бэшэг». —баримтата телефильм түрүүшынхеэ харуулагдаха. 14.40 —«Шатарай hургуули». Чемпион чемпионадууд тухай. Шатараар дэлхэйн чемпион А. Карпов хабаадаха. 15.10—Мультфильмүүд. 15.40 —Англи хэлэн. 16.10—«Ватага «Семь ветров»—теле-зүжэг. «Тарахтелка»—3-дахи түүхэ. 16.55— hүүлэй hонин.

Москва. 18.15—«Москва шадархи тосхоной мүнөөнэй байдал ба ерээдүй».

Улаан-Үдэ. 18.45—Буряадай АССР-эй 60 жэлэй ... «Адуушанай дуун»—уран ...ханай фильм. 20.15—Эконо... ко. Эрдэм наука. Бодото... дал. 20.45—«Зүүн Сибири... киножурнал.

Москва. 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!» Ш... экран. 21.15—СССР-эй ... дуудай зунай VIII спарта... да. Баскетбол (Эрэшүүл). 2... —«Время». 22.30—«Щит ... да»—уран hайханай фи... 24.00—П. И. Чайковскиин ...рэмжэтэ уласхоорондын ... конкурсын лауреат П. Дон... угай (Великобритани) конц...

СУББОТО, 25
УХААЛАН ЗОХЁОГШОД БОЛОН УРАЛАН НАРИЖУУЛАГШАДАЙ БҮХЭСОЮЗНА ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00—«Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 9.55—«Элүүр энхэ байха дуратай hаа!»—зүбшөөлнүүд. 10.05 —«Зебо» гэжэ хатарай ансамблиин концерт. Таджигай ССР-эй гостелерадио. 10.35—«Буратиногой выставкэ». 11.00— «Спортлотогой» 26-дахи тираж. 11.10—«Таанадта, түрэлхидтэ»,

Улаан-Үдэ. 11.40—«Зохёохы ажалтан» гэhэн циклhээ (буряадаар). 12.10—hүүлэй hонин (буряадаар). 12.20—«Факел»— залуушуулда дамжуулга.

Москва. 12.55—«Мүнөөдэр— ухаалан зохёогшод болон уралан нарижуулагшадай үдэр. 13.25—«Оризонт» гэжэ дуу, хүгжэмэй оркестр»—фильм-концерт. 13.50—«Доктор из нашей деревни»—баримтата телефильм. 14.00—«hолонго» гэжэ телепрограммын уласхоорондын фестиваль. «Египет хурим түрэ» (АРЕ). 15.10— «Мүнөөдэр—түби дэлхэйдэ». 15.25—«И капля росы на рассвете»—уран hайханай телефильм. 16.35—Ф. Гладковой түрэhөөр 100 жэлэй ойдо. 17.20 —«Веселая карусель», «Дим отправляется в путь»—мультфильмнүүд. 17.45—Политическэ шэнжэлэгшэ В. П. Бекетовэй хөөрөөн. 18.15—«Ан амитадай байдал». 19.15—19.30 — Забhарлалга. 19.35—«Приключения Шерлока Холмса и доктора Ватсона». «Сокровище Агры» — уран hайханай телефильмын 1, 2 сери. 22.00 — «Время». 22.30—«Номой хэрэгэй мастер»—баримтата телефильм. 23.00 — Футболоор СССР-эй чемпионат. «Динамо» (М) — ЦСКА. 00.45—hүүлэй hонин.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 11.40—«Эрхим эд бараа элбэгээр». 12.40—«Круг чтения».

Улаан-Үдэ. 12.55—«Хододоо байг лэ наран»—киноочерк. 13.05—«Собачья жизнь»—Чехословакиин мультфильм. (1—13 серинүүд). 14.30—«Семья—семь «я»—баримтата фильм.

Москва. 15.20—«Я—черноморец»—баримтата телеф... 15.45—Армениин телесту... программа. 17.15—«Хүгж... киоск». 17.45—«Спутник ... зрителя». 18.30—«Элүүр ... байлга»—эрдэм дэлгэрүү... программа. 19.15—«Илагш... Фронт дээрэ нүхэсэгш... клуб. Теле-харагшадай б... гүүдээр. 20.45—Уласхоорон... шэнжэлэл. 21.00—«Амга... нойрсогты, багашуул!» «В... алиса прекрасная». 21... СССР-эй арадуудай зунай ... спартакиада. Баскетбол (... шүүл). 22.00—«Время». 2... —Хилэ тухай дуун»—хүгж... дамжуулга. 00.15—А. С. ... кин. «Евгений Онегин»... зохёолой этюдүүд.

ВОСКРЕСЕНИ, 26
СОВЕТ ЗАЛУУШУУЛАЙ ҮДЭР

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.55— Дамжуулгын программа. 9.00 — «Время». 9.40 — «Зарядкадаа гарагты!» 9.55—«Родник». 10.25—«Будильник». 10.55—«Советскэ Союзда алба хэнэб!» 11.55— «Элүүр энхэ байлга»—эрдэм дэлгэрүүлгын программа. 12.40 —«Үглөөнэй почто». 13.10— «Совет газар дээрэ уулзалга». 13.25 —«Хүдөөгэй час». 14.25 —«Дуунтай хамта ажаhуунабди» — киноконцерт. 15.10— «Ажабайдалай богоhо дээрэ». ПТУ тухай эрхим дамжуулгын бүхэсоюзна конкурсын нээлгэ. 16.10—«Хүгжэмтэ киоск». 16.45 —«Киногоор аяншалагшадай клуб». 17.45—«Таанадта, ветерануудта»—хүгжэмтэ дамжуулга. 18.45—Уласхоорондын hонин. 19.30—19.45—Забhарлалга. 19.45 —«Ушастик» — мультфильм. 20.00—«П. И. Чайковский. «Хун шубуута нуур»—СССР-эй ГАБТ-ай фильм-зүжэг. 22.00—«Время». 22.35—Залуушуул эб найрамдалай жагсаалда. 00.15— hүүлэй hонин. (00.25 хүрэтэр).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 11.00— Үхибүүдтэ мультфильмүүд. 12.00 —«Последний побег»—уран hайханай фильм. 13.30—Б. Басанговай нэрэмжэтэ Хальмагай гүрэнэй драмын театрай зүжэг.

Москва. 15.20—СССР-эй арадуудай зунай VIII спартакиада. Баскетбол. (Эрэшүүл). 16.00— «Весь мир в глазах твоих»— уран hайханай фильм. 17.05— «Одуванчик толстые щ...» «Василиса Микулишна»—... фильмнүүд. 17.30 — «... Кристоф»—олон серитэй ... hайханай телефильм. (7 с... 19.00—«Хүн—газарай ... 20.00—«Манай корреспон... нүүд хөөрэнэ». 20.30—... дээрэ, сэнхир огторгойдо, ... далайда». 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул!» «... лиса Прекрасная». 21.15—... зейнүүдээр, выставкын ... нуудаар». «Эрмитаж» (... фильм). «Эртэ урда сагай ...циин искусство». 21.45—... таршалгын замаар»—бари... фильм. 22.00—«Время». ... —«Свадьба с приданым» уран hайханай фильм. 0... Баримтата телефильм (01.15 хүрэтэр).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. СССР-эй Верховно Соведэй тогтоол. «Ажалша коллективүүд тухай, предприятинүүдые, эмхи зургаануудые, организацинуудые хүтэлбэрилгэдэ тэдэнэй үүргые дээшэлүүлхэ тухай СССР-эй Хуулиин проект тухай» — Г. А. Алиевай элидхэл.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Ажалша коллективүүд тухай» Совет Социалис Республикануудай Союзай Хуули.

Гурбадахи хуудаhанда. «Совет хүнэй аша туhада» — СССР-эй Верховно Соведэй сессиин материалнууд.

Дүрбэдэхи хуудаhанда. «Баяр түрүүлдэг гэр» —С. Бутыринагай статья.

Редактор
Р. Б. ГАРМАЕВ.

МАНАЙ АДРЕС; ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000

г. УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76, отделы: партийной жизни — 2-34-05, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2—60—91, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95, отдел объявлений — 2-85-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли, г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Н-00537, Заказ № 142. Индекс 04649.